

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA SPOLEČENSKÝCH VĚD

Fiskální význam jednotlivých druhů veřejných příjmů v České republice

The fiscal importance of the various types of
public income in the Czech Republic

Bakalářská práce

Autor: Petr Konvalina

Obor: Geografie pro veřejnou správu

Vedoucí práce: Ing. Josef Mendl

Rok obhajoby: 2011

Anotace

Tato práce se zabývá problematikou veřejných příjmů z hlediska jejich fiskálního významu. Jsou zde popsány tedy všechny druhy veřejných příjmů a následně srovnávány z hlediska významu pro státní rozpočet a rozpočty obcí a krajů.

Největší důraz je kladen na daně, které představují nejvýznamnější druh veřejných příjmů ve veřejných rozpočtech. Jsou zde popsány jednotlivé druhy daní a je srovnáván jejich význam pro různé rozpočty z hlediska jejich výnosů v předchozích letech.

Také se práce zabývá významem jednotlivých druhů veřejných příjmů z hlediska podílu na tvorbě hrubého domácího produktu České republiky. Zde je opět kladen důraz na daně, jakožto nejvýznamnější veřejný příjem tvořící HDP.

Annotation

. This work deals with the public revenue for their fiscal significance. They are described here so all kinds of public revenue and subsequently compared to their importance in the state budget and budgets of municipalities and counties.

The greatest emphasis is on taxes, which represent the most significant type of government revenues in public budgets. There are described various types of taxes and is compared to their importance for different budgets in terms of their revenues in previous years.

Also, the work discusses the importance of different types of public revenues as a share of gross domestic product of the Czech Republic. Here again the emphasis on taxes as the main public reception forming GDP.

Klíčová slova

veřejné příjmy, daně, nedaňové příjmy, daňová kvóta, výnosy daní, rozpočtové určení daní, veřejné rozpočty

Keywords

public revenue, taxes, non-tax revenue, tax ratio, income taxes, tax revenue, public budgets

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě - v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích.....

.....
Podpis studenta

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval Ing. Josefu Mendlovi za odborné rady a cenné připomínky, které přispěly k vypracování této práce. Také bych rád poděkoval své rodině za podporu při vypracovávání této práce.

Acknowledgements

At this point I would like to thank Ing. Josef Mendl professional advice and valuable comments, which contributed to this work. I would also like to thank my family for their support in producing this work.

OBSAH

1. ÚVOD A CÍL PRÁCE	8
2. PŘEHLED LITERATURY	10
3. METODIKA.....	11
4. VEŘEJNÉ PŘÍJMY A JEJICH DRUHY	12
4.1 Vymezení pojmu veřejné příjmy	12
4.2 Členění veřejných příjmů	13
4.3 Daně	14
4.3.1 Vymezení pojmu	14
4.3.2 Charakteristiky daně	15
4.3.3 Členění daní	19
4.3.4 Přímé daně	20
4.3.5 Nepřímé daně	23
4.3.6 Další daňové příjmy	25
4.3.7 Správní poplatky	26
4.4 Nedaňové veřejné příjmy	26
4.4.1 Úvěrové příjmy	26
4.4.2 Poplatky	26
4.4.3 Další nedaňové příjmy	27
4.5 Další příjmy veřejných rozpočtů	27
4.5.1 Kapitálové příjmy	27
4.5.2 Dotace (Přijaté transfery)	27
5. ZHODNOCENÍ FISKÁLNÍHO VÝZNAMU VEŘEJNÝCH PŘÍJMŮ	28
5.1 Daňové příjmy	28
5.1.1 Přímé daně	28
5.1.2 Nepřímé daně	35
5.1.3 Další daňové příjmy	39
5.1.4 Správní poplatky	41
5.2 Nedaňové příjmy	42
5.3 Další příjmy veřejných rozpočtů	43
5.3.1 Kapitálové příjmy	43
5.3.2 Dotace (Přijaté transfery)	44
5.4 Srovnání fiskálního významu jednotlivých veřejných příjmů ve státním rozpočtu a v rozpočtech obcí a krajů	45
5.4.1 Daňové příjmy	45
5.4.2 Nedaňové příjmy	46
5.4.3 Kapitálové příjmy	46
5.4.4 Dotace	46
5.5 Význam jednotlivých druhů veřejných příjmů z hlediska podílu na tvorbě HDP ..	49
6. ZÁVĚR	51

7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	56
8. SEZNAM OBRÁZKŮ	59
9. SEZNAM TABULEK.....	61

1. ÚVOD A CÍL PRÁCE

Veřejné příjmy představují spolu s veřejnými výdaji dvě základní složky veřejných financí, které slouží státu k výkonu *fiskální*¹ politiky, která je přímým nástrojem zasahování vlády do hospodářství země. V rámci této fiskální politiky je tvořen *fiskální systém*, jehož hlavním cílem je právě pomocí různých druhů veřejných příjmů na různých územních úrovních zabezpečit financování veřejných výdajů, projektů a programů. Veřejné příjmy představují tedy velice důležité prostředky pro realizaci plánů nejen vlády na centrální úrovni ale také vlád nižších územních celků. Tím plní nejdůležitější funkce veřejných financí a slouží k sestavení státního rozpočtu, který je nejpodstatnější složkou veřejných financí.²

Cílem této práce je charakterizovat veřejné příjmy, vysvětlit jejich podstatu, popsat jejich jednotlivé druhy, vymezené dle různých hledisek. Dále by měl čtenář pochopit fiskální význam jednotlivých druhů veřejných příjmů v České republice a měl by také získat představu o rozdílnostech jednotlivých veřejných příjmů.

Práce je rozdělena do dvou částí. V první z nich je podrobně rozebrán každý z jednotlivých druhů veřejných příjmů, přičemž největší důraz je kladen na daně, které představují nejvýznamnější a nejobjemnější složku celkových veřejných příjmů. V druhé části práce jsou jednotlivé druhy veřejných příjmů srovnávány z hlediska jejich fiskálního významu ve veřejných rozpočtech České republiky. Jsou zde tedy srovnávány jejich výnosy v různých obdobích na různých úrovních veřejných rozpočtů. Také je zhodnocen význam jednotlivých druhů veřejných příjmů na tvorbě hrubého domácího produktu.

V závěru práce se kromě shrnutí a zhodnocení významu jednotlivých druhů veřejných příjmů také stručně zabývám daňovou reformou, která v současnosti probíhá v České republice za účelem daňové harmonizace v zemích Evropské unie. Také se

¹ *Fiskální* – z lat. slova *fiscus* – termín pro označení košíku, později pokladny, slovo *fiskální* znamená daňový či rozpočtový [25]

² Blíže v kapitole 2.1.

zamýšlím nad úlohou daní a jejich případných změn v souvislosti se současnou ekonomickou situací v České republice, která je v posledních letech zatížena hospodářskou recesí a problémem zvyšujících se deficitů jak státního rozpočtu, tak i rozpočtů obcí a krajů.

2. PŘEHLED LITERATURY

Problematikou veřejných příjmů, jejich charakteristikou a členěním se zabývá publikace Hamerníková [1]. Je zde vymezen pojem veřejných příjmů, popsány jejich jednotlivé druhy členěné dle různých hledisek. Dále se charakteristikou veřejných příjmů zabývá publikace Strecková [3] a Peková [2].

Daněmi se zabývají publikace Vančurová [10] a Vančurová [5]. Je zde vymezen pojem daní, jsou zde popsány hlavní vlastnosti daní. Dále autorka vymezuje několik různých druhů daní dle různých kritérií. Uvádí rozdíly mezi jednotlivými druhy daní a hodnotí jejich význam. Dále se podrobně daněmi zabývá publikace Kubátová [8]. Zde jsou vysvětleny a charakterizovány všechny druhy daní. V publikaci Kubátová [9] je podrobně charakterizována daňová soustava České republiky, jsou zde také popsány jednotlivé druhy daní a zhodnocen jejich význam.

Daňová kvóta je charakterizována v publikacích Hamerníková [1], Vančurová [10] a Vančurová [5]. V těchto publikacích je vymezen pojem daňové kvóty a stručně popsán její význam a vývoj jejích hodnot v časové řadě. Blíže se daňovou kvótou zabývají odborné příspěvky Marval [11] a Szarowská [12]. Daňová kvóta je zde podrobně charakterizována, jsou vymezeny její druhy a složky. Také je zhodnocen a popsán vývoj daňové kvóty České republiky v čase. V příspěvku Szarowská [12] je také srovnávána daňová kvóta České republiky s vývojem daňových kvót v některých zemích Evropské unie.

Velmi důležitou legislativní úpravou, která určuje, do jakých veřejných rozpočtů budou výnosy daní směřovat, je rozpočtové určení daní. Kromě zákona 243/2000 Sb., který upravuje rozpočtové určení daní, charakterizuje rozpočtové určení daní také publikace Peková a kol. [7].

Výnosy jednotlivých druhů veřejných příjmů zveřejňuje za jednotlivé roky Ministerstvo financí ve svých zprávách a publikacích. Konkrétně se jedná o Návrh státního závěrečného účtu České republiky. Tuto zprávu vydává Ministerstvo financí v každém roce. Podává informace o výnosech všech druhů veřejných příjmů v daném roce a hodnotí fiskální význam jednotlivých druhů veřejných příjmů.

3. METODIKA

Před samotným zpracováním bakalářské práce bylo nutno shromáždit literaturu, která je využita především při vypracování první části práce, ve které jsou teoreticky popsány a vysvětleny všechny druhy veřejných příjmů a především daní.

V druhé části bakalářské práce jsou především využity údaje vydávané Ministerstvem financí České republiky. Ministerstvo financí každoročně zveřejňuje údaje o plnění státního rozpočtu v Návrhu státního závěrečného účtu České republiky v části C. - Zpráva o výsledcích hospodaření státního rozpočtu. Jsou zde tabulky s výnosy jednotlivých druhů veřejných příjmů ve sledovaném roce. Také zde nalezneme na grafu znázorněné relativní podíly jednotlivých druhů veřejných příjmů na celkových příjmech státního rozpočtu. Tato práce využívá především údaje z těchto zdrojů za období let 2005 – 2009. Metodou komparace jednotlivých výnosů veřejných příjmů je hodnocen fiskální význam těchto příjmů ve veřejných rozpočtech České republiky. Výše popsané údaje jsou dostupné na internetových stránkách Ministerstva financí České republiky.

Tato práce dále využívá údaje z informačního portálu Ministerstva financí České republiky ARISweb. V sekci Přehledy plnění veřejných rozpočtů jsou k dispozici ke stažení tabulky zobrazující bilance příjmů a výdajů státního rozpočtu a územních rozpočtů od roku 1998 po rok 2009. Tabulky zobrazují výnosy jednotlivých druhů veřejných příjmů za sledované období ve státním rozpočtu a v rozpočtech obcí a krajů. Tyto údaje jsou využity v kapitolách hodnotících rozdílné významy jednotlivých druhů veřejných příjmů ve státním rozpočtu a v rozpočtech obcí a krajů. Zde jsou srovnávací metodou zhodnoceny rozdílnosti ve výnosech některých veřejných příjmů plynoucích do státního rozpočtu a do rozpočtů obcí a krajů.

4. VEŘEJNÉ PŘÍJMY A JEJICH DRUHY

4.1 Vymezení pojmu veřejné příjmy

Veřejné příjmy obecně představují příjmy do veřejných rozpočtů. A to do rozpočtu státního, rozpočtů nižších územních celků, tedy krajů a obcí, do rozpočtů parafiskálních státních fondů³ a také do rozpočtů zdravotních pojišťoven a slouží ke krytí výdajů v rámci těchto rozpočtů [1]. Veřejné příjmy také z velké části souvisí s přerozdělováním národního důchodu a také představují určité rozpočtové omezení, protože cílem vlád na různých úrovních je utvářet vyrovnaný rozpočet [11].

Veřejné příjmy plní následující funkce:

- *alokační* – úkolem veřejných příjmů je zabezpečit dostatečné množství finančních prostředků na krytí veřejných výdajů
- *redistribuční* – veřejné příjmy řeší otázku spravedlivého rozdělování finančních prostředků
- *stabilizační* – pomocí veřejných příjmů se vláda snaží ovlivňovat hospodářskou situaci v zemi, například tím, že stát za pomoci daňového systému může ovlivnit některé makroekonomické veličiny

Vzhledem ke skutečnosti, že veřejné příjmy představují především daně, můžeme říci, že důležitými vlastnostmi veřejných příjmů jsou nedobrovolnost, nenávratnost a neekvivalence.⁴ Tyto charakteristiky však nelze přisoudit všem druhům veřejných příjmů. Některé z nich jsou naopak postaveny na dobrovolnosti, návratnosti (viz níže) a ekvivalenci [3].

³ Parafiskální nebo – li mimorozpočtové fondy, stojí mimo státní rozpočet. V současné době jsou to kupříkladu Státní fond životního prostředí, Státní fond kultury ČR, Státní fond ČR pro podporu a rozvoj kinematografie atd.

⁴ Blíže v kapitole 4.3.1

4.2 Členění veřejných příjmů

Veřejné příjmy je možné členit dle několika různých hledisek. Jako první z nich je možno uvést hledisko *návratnosti*, dle něj můžeme veřejné příjmy rozdělovat na:

- *nenávratné příjmy* – takové veřejné příjmy, které směřují do veřejných rozpočtů bez nároku jejich zpětného navrácení, nejtypičtějším příkladem těchto příjmů jsou daně, dále to mohou být poplatky, dávky, příjmy z vlastního podnikání a další. Tato skupina příjmů tvoří převážnou část všech veřejných příjmů.
- *návratné příjmy*⁵ – představují skupinu veřejných příjmů, které má vláda na různé územní úrovni k dispozici, může s nimi hospodařit, avšak má za povinnost je po uplynutí určitého období vrátit subjektu, od kterého je získala. Mohou to být kupříkladu půjčky od bankovních institucí, emise cenných papírů nebo prostředky získané ze státních obligací [6].

Dalším důležitým kritériem pro dělení veřejných příjmů je kritérium *časové*. Dle něj můžeme stanovit, k jakým účelům či potřebám jsou veřejné příjmy využity [3].

Vymezujeme podle časového hlediska:

- *běžné příjmy* – jsou získávány pravidelně, opakují se a jsou v první řadě určeny ke krytí běžných výdajů, charakteristickým příkladem této skupiny příjmů jsou daně.
- *kapitálové příjmy* – jedná se o skupinu příjmů, které jsou získávány nepravidelně, jedná se tedy o příjmy mimořádné a jednorázové, neopakují se a jsou určeny k financování investičních projektů a programů. Jako příklad bychom mohli uvést příjmy z prodeje veřejného majetku nebo půjčky [1].

Další z řady kritérií pro členění veřejných příjmů je jejich míra obligatornosti resp. fakultativnosti. Tedy zda jsou jednotlivé druhy veřejných příjmů povinné ze zákona (*obligatorní příjmy*), nebo zda jsou dobrovolné (*fakultativní příjmy*). Mezi

⁵ Návratné a nenávratné veřejné příjmy bývají také v literatuře označovány jako příjmy *úvěrové* a *neúvěrové*

obligatorní veřejné příjmy patří daňové příjmy, typickým příkladem fakultativních příjmů jsou správní nebo uživatelské poplatky [6].

Velmi důležitým členěním, se kterým se setkáváme v praxi, je rozdělení veřejných příjmů na *daňové* a *nedaňové*. Mezi daňové příjmy patří především daně, jak napovídá název, ale také další některé další druhy příjmů, jako například cla. Nedaňové příjmy představují kupříkladu již výše zmíněné příjmy z prodeje majetku, poplatky za poskytování služeb nebo splátky půjček.⁶

Dalším kritériem členění veřejných příjmů je územní hledisko, dle něj rozdělujeme:

- *příjmy celostátní* – jsou dle zákona vybírány na celém území České republiky, příkladem je celostátně vybíraná daň.
- *příjmy místní* – představují příjmy pouze v určitém územním celku, mohou to být například místní daně či poplatky.

4.3 Daně

4.3.1 Vymezení pojmu

Daně představují povinné, zákonem určené platby do veřejných rozpočtů a jsou základní složkou daňových příjmů i veřejných příjmů obecně. Pro daně jsou charakteristické vlastnosti nedobrovolnosti, nenávratnosti, neúčelovosti a také neekvivalence. (viz kap. 4.1)⁷

- vlastnost *nedobrovolnosti* vychází ze samotné definice daní, vyjadřuje tedy, že jsou daně platby vynutitelné zákonem.
- charakteristika *nenávratnosti* říká, že daný obnos daňové platby nevrací veřejný rozpočet původnímu poskytovateli.
- z *neúčelovosti* vyplývá, že není předem stanoven účel využití daňové platby.

⁶ O daňových a nedaňových veřejných příjmech bude blíže pojednáno v následujících kapitolách.

⁷ V některých zdrojích bývají veřejné příjmy ztotožňovány s daněmi. Veřejné příjmy mají však širší pojetí než daně, jedná se tedy o označení nepřesné.

- *neekvivalence* daně vyjadřuje tu vlastnost, [1, s.119] že „nemusí být zachována úměra mezi výší daně, kterou zaplatí určitá osoba, a množstvím veřejného statku, který bude touto daní financován a který tato osoba spotřebuje“.

Daně představují nejvýznamnější část daňových příjmů a tedy i celkových veřejných příjmů. Velký vliv na daňové příjmy má rozpočtové určení daní, které upravuje zákon č. 243 /2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosu některých daní územně samosprávným celkům a některým státním fondům. Tento zákon tedy stanovuje, kam výnos z určitého daňového příjmu půjde, tedy do kterého rozpočtu a na jaké vládní úrovni bude směřovat [11]. Stát může daňové příjmy využívat jako nástroj k ovlivňování:

- agregátní nabídky a poptávky, a to přes část soukromé nabídky a poptávky
- ekonomického chování různých subjektů, protože daně ovlivňují jejich disponibilní důchody a tím také možnosti jejich využití na přímou spotřebu, úspory či investice [11 s. 5].

Pro pochopení problému je nutno si vymezit pojem *subjekt daně*, což je osoba či instituce, která je povinna platit daň. Subjekt daně může představovat *daňový poplatník*, který sám pod svým jménem musí daně odvést. Od daňového poplatníka se odlišuje *plátce daně*, který je povinen vybírat určité daně od poplatníků a dále ji odvést do příslušného rozpočtu [10].

4.3.2 Charakteristiky daně

V dějinách lidstva bylo rozdílné, které skupiny obyvatel byly nuceny daně odvádět. Historicky se lišily formy daní, jejich způsob vybírání a ukládání apod. V dnešní době jsou typické daňové systémy ⁸ s všeobecnou daňovou povinností [10]. Občan nebo ekonomický subjekt může mít v určitou dobu více daňových povinností. Je nutno tedy určit součet všech daňových plateb, který občan nebo ekonomický subjekt odvede do veřejných rozpočtů. Tento souhrn ⁹ plateb můžeme nazývat *celkovou daňovou povinností* [1]. Další důležitou veličinou odvozenou právě od celkové daňové povinnosti je *daňová kvóta*. Tento ukazatel vyjadřuje relativní podíl daní na hrubém

⁸ Viz níže.

⁹ Občany i ekonomické subjekty můžeme souhrnně nazývat *daňové subjekty*, což jsou osoby povinné ze zákona odvádět nebo platit daně.

domácím produktu. Jinak řečeno představuje podíl HDP, který je vytvářen za pomoci veřejných rozpočtů [13]. Je v praxi používána pro mezinárodní srovnávání podílu daní na hrubém domácím produktu.¹⁰

Daňovou kvótu je možno rozdělit na dva druhy:

- *jednoduchá daňová kvóta*, která zahrnuje ty daňové příjmy, které se z právního hlediska skutečně daněmi označují. Lze ji vypočítat vztahem:

$$JDK = \frac{D_1 + D_2 + \dots + D_n}{HDP}, [11]$$

kde:

JDK – jednoduchá daňová kvóta

D_1, D_2, D_n – jednotlivé daně

HDP – hrubý domácí produkt

- *složená daňová kvóta*, kromě daní, které jsou zahrnuty v jednoduché daňové kvótě, obsahuje další druhy odvodů do veřejných rozpočtů (kupříkladu pojistné na sociální zabezpečení, příjmy ze zdravotního pojištění nebo příjmy z příspěvků na státní politiku zaměstnanosti) [13].

Lze ji vypočítat vztahem:

$$SDK = \frac{D_1 + D_2 + \dots + D_n + OPO}{HDP}, [11]$$

kde:

SDK – složená daňová kvóta

OPO – ostatní povinné odvody

D_1, D_2, D_n – jednotlivé daně

HDP – hrubý domácí produkt

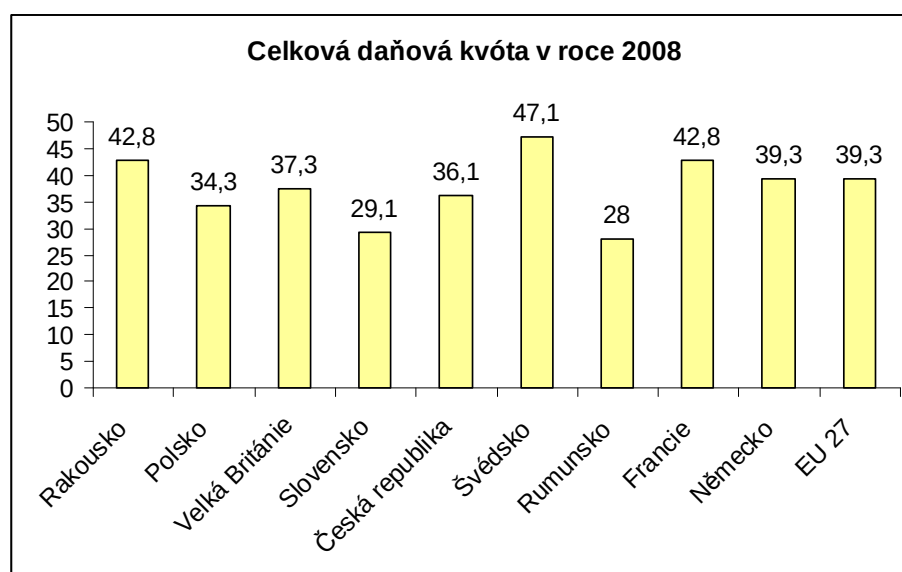
U mezinárodního srovnávání daňové kvóty však může nastat problém v nepřesnosti a rozdílech ve výši složené daňové kvóty, který spočívá v použité metodě výpočtu. Některé tyto metody kupříkladu nepovažují pojistné na zdravotní pojištění za příjem do veřejných rozpočtů. Z tohoto důvodu se zavádí třetí druh daňové kvóty a tím je *konsolidovaná daňová kvóta*, která je přesnější a objektivnější než složená daňová

¹⁰ Údaje zveřejňuje například Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD) nebo Eurostat.

kvóta. Má za úkol zamezit dvojímu započítávání daňových příjmů a v České republice by měla z daňových příjmů vyčlenit tu část pojistného na zdravotní pojištění, která je hrazena státem [10].

Dle údajů statistik dosahovala složená daňová kvóta v roce 2008 v České republice hodnoty 36,1 % HDP, což je 3,2 procentního bodu pod průměrem EU 27, který tedy v roce 2008 činil 39,3 % HDP. Co se týče hodnot daňové kvóty ostatních zemí EU, dlouhodobě jsou nejvyšší v severských zemích (Dánsko 48,2%, Švédsko 47,1%). Naopak nejnižších hodnot dosahuje daňová kvóta v zemích jako je Rumunsko (28,0%) nebo Litva (28,9%) [24]. Daňová kvóta v České republice na počátku 90. let dosahovala dosti vysokých hodnot, postupně se však snižovala a v současné době nelze předpovědět její jednoznačný trend. Ten bude záviset na ekonomické a politické situaci v zemi [10].

Obrázek 4.1: Složená daňová kvóta ve vybraných zemích EU v roce 2008 v % HDP

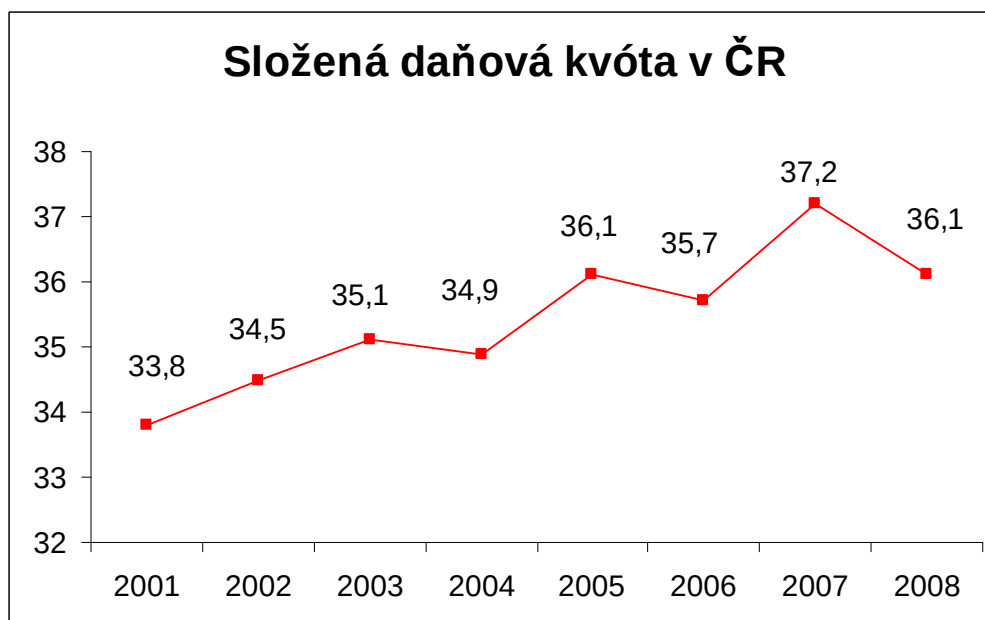

Zdroj: Eurostat newsrelease: EU27 tax ratio fell to 39.3% of GDP in 2008, 2010.
Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/2-28062010-BP/EN/2-28062010-BP-EN.PDF

Na tomto místě je nutno si uvědomit, že nemá význam sledovat pouze celkovou hodnotu složené daňové kvóty, ale také je důležitý vývoj jejích jednotlivých složek. Ty představují rozdělení daní na přímé a nepřímé a na odvody sociálního

a zdravotního pojištění.¹¹ Pro Českou republiku je charakteristické, že podíl přímých a nepřímých daní na tvorbě celkové daňové kvóty je stabilní. V současnosti mírně roste význam nepřímých daní. Další změny, které byly zaznamenány, jsou způsobeny především změnami legislativního charakteru v rámci sjednocení práva EU a práva České republiky.¹² Také jsou způsobeny změnami v rámci reformy veřejných financí.¹³ Podíl odvodů na sociální a zdravotní pojištění je rovněž poměrně stabilní. Jeho význam však od roku 2002 roste z důvodu změn sazeb sociálního a zdravotního pojištění [12].

Obrázek 4.2: Vývoj složené daňové kvóty v České republice v letech 2001 – 2008 v % HDP

Zdroj: MF ČR, Eurostat newsrelease: EU27 tax ratio fell to 39.3% of GDP in 2008, 2010. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/2-28062010-BP/EN/2-28062010-BP-EN.PDF

Výše uvedené druhy daňových kvót představují makroekonomické veličiny, které jsou schopny zachytit výši daňových příjmů a jejich podíl na tvorbě HDP, jak bylo popsáno. Neumožňují však zachytit proměnlivost jednotlivých daňových příjmů. Ve veřejných rozpočtech se totiž nevyužívá pouze jedné „velké“ daně, avšak různých

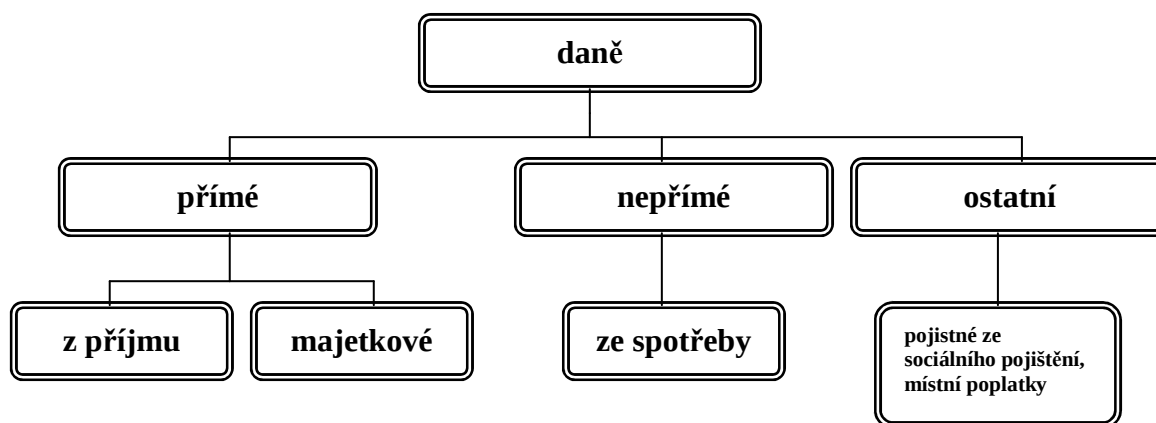
¹¹ Blíže v kapitole 4.3.3.

¹² Jako příklad těchto legislativních změn lze uvést snížení DPH v roce 2004 z 22% na 19%.

¹³ Jako příklad reformy veřejných financí a daní lze uvést změny sazeb daně z příjmu právnických osob.

malých dílčích daní [1]. V tomto případě tedy mluvíme o *soustavě daní* či *daňovém systému*, který představuje souhrn všech daňových příjmů, které se na určitém území vybírají [10, s. 33]. Daňový systém v České republice je v mnohém podobný daňovým systémům ve většině evropských zemích. V souvislosti s daňovým systémem mluvíme o různých typech daní, které je možno členit dle různých hledisek.

Obrázek 4.3: Daňový systém České republiky

Zdroj: Vančurová, A., Láchová, L. *Daňový systém 2006*. Praha: VOX a. s., 2006

4.3.3 Členění daní

Jak je uvedeno výše, daně je možno dělit na základě různých kritérií. Jako první z nich lze uvést, *na jaký objekt zdanění jsou daně uvaleny*. Zde můžeme mluvit o daních *důchodových*, kde je objektem zdanění důchod, dále může být objektem zdanění majetek, zde se tedy jedná o daně *majetkové*. Z tohoto hlediska je možno uvalit daň také na fyzickou existenci jedince, což představuje daň z hlavy. Tento typ daně se využíval především v minulosti.

Dalším kritériem pro členění daní je *míra jejich adresnosti*. Tento typ daní bere ohled na platební schopnost poplatníka. Kupříkladu daň z příjmu fyzických osob bere v potaz při stanovení daně počet dětí poplatníka nebo jeho zdravotní stav [1].

Daně lze dělit na *základě povahy veličiny*, z níž se daň platí. Zde rozlišujeme daně *kapitálové*, jejichž objektem je stavová veličina, tedy taková, která vyjadřuje určité množství, zásobu nebo stav. Příkladem mohou být daně z majetku. Druhou skupinou

jsou daně *běžné*, jejichž objektem je toková veličina, která vyjadřuje přesun. Do běžných daní můžeme zařadit důchodové daně či daň z přidané hodnoty [11].

Důležitým členěním daní je na základě *vztahu mezi velikostí daně a velikostí daňového základu*, zde rozlišujeme, [8, s. 19]:

- *stanovené* daně, bez vztahu k daňovému základu, též *univerzální* daně – jsou to daně paušální a platí je všechny subjekty, typickým příkladem je daň z příjmu fyzických osob.
- *specifické* daně – jsou určeny dle velikosti daňového základu nebo množství jednotek užitečné vlastnosti v daňovém základu. Do této skupiny můžeme zařadit například pozemkové daně či spotřební daně.

Daně lze také dělit dle druhu rozpočtu, do kterého plynou. Zde tedy můžeme mluvit o daních *státních* a *municipálních*.

Dále můžeme dělit daně dle *přesunu*, to znamená možnost poplatníka daně přesunout daň na jiný subjekt prostřednictvím zahrnutí daně například do ceny zboží [7, s. 226]. Dle tohoto hlediska dělíme daně na dvě velké skupiny:

- *daně přímé* – tyto daně je poplatník povinen platit a nemá možnost je přesunout na jiný subjekt. Do této skupiny můžeme zařadit daně z příjmu fyzických a právnických osob a majetkové daně.
- *daně nepřímé* – jsou také uvaleny na poplatníka, ten má však možnost je přesunout na jiný subjekt. Mezi tyto daně řadíme daň z přidané hodnoty (DPH), clo, různé druhy spotřebních daní a ostatní nepřímé daně [11].¹⁴

4.3.4 Přímé daně

Jak bylo zmíněno v předchozí kapitole, přímé daně představují velkou skupinu daní, které jsou charakteristické tím, že poplatník má povinnost je platit bez možnosti je přesunout na nějaký jiný subjekt. Proto jsou také přímé daně adresné a můžeme jimi postihnout určitou skupinu občanů či subjektů. Z této vlastnosti také vychází to, že mohou určitou skupinu zvýhodnit či naopak znevýhodnit. O přímých daních se na rozdíl od nepřímých mluví jako o viditelnějších a o spravedlivějších. Jak uvádí [1], mohou mít však přímé daně i své nevýhody. A to v podobě negativního vlivu na nabídku práce a úspory – čím větší část důchodu z práce bude poplatníkovi odňata, tím méně bude

¹⁴ Jednotlivé druhy přímých a nepřímých daní budou rozebrány v následujících kapitolách.

ochoten pracovat a raději využije volný čas, který mu tím vznikne. Podobný negativní dopad mohou mít přímé daně i na úspory – čím více budou zdaněny, tím menší budou výhody, které z nich plynou, a poplatník se raději rozhodne úspory vytvářet méně a uchýlí se ke spotřebě.

Za základní typ přímých daní můžeme označit *daň z příjmu fyzických osob*. Je to univerzální přímá daň. Poplatníkem této daně je každý, kdo má na území České republiky trvalé bydliště nebo se zde trvale zdržuje. Základem této daně jsou příjmy, které poplatníkům plynou z činnosti v České republice i v zahraničí. Za příjem lze považovat takové peněžní i nepeněžní plnění, které zvyšuje příjem poplatníka [9, s. 192]. Výše zmíněný základ daně je rozdělen na pět skupin a to:

- *příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky* (to jsou především příjmy plynoucí z pracovněprávních vztahů)
- *příjmy z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti* (příjmy ze živnostenského podnikání, podíly společníků veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti)
- *příjmy z kapitálového majetku* (například výnosy z cenných papírů, podíly ze zisku společnosti s ručením omezeným, komanditních společností aj.)
- *příjmy z pronájmu* (příjmy plynoucí z pronájmu nemovitostí)
- *ostatní příjmy* (jednorázové příjmy například z prodeje majetku)

Tato rozdělenost příjmu na jednotlivé skupiny je zavedena především z důvodu zajištění dostatečné efektivnosti daně z příjmu a za účelem přesnějšího stanovení zisku, který je u jednotlivých druhů příjmů různý. Daň z příjmu fyzických osob upravuje zákon č.586/1992 Sb., o daních z příjmu.

Další významnou skupinou přímých daní je *daň z příjmu právnických osob*. Podobně jako u daně z příjmu fyzických osob se také jedná o univerzální přímou daň. Poplatníky zde však nejsou fyzické osoby, ale podnikatelské subjekty různého druhu. Předmětem zdanění jsou příjmy z jejich podnikatelské činnosti nebo z prodeje majetku. Základ této daně tvoří rozdíl mezi příjmy, které podléhají dani a náklady vynaloženými k jejich dosažení [9, s. 197]. Základem daně je tedy zisk společnosti, hospodářský

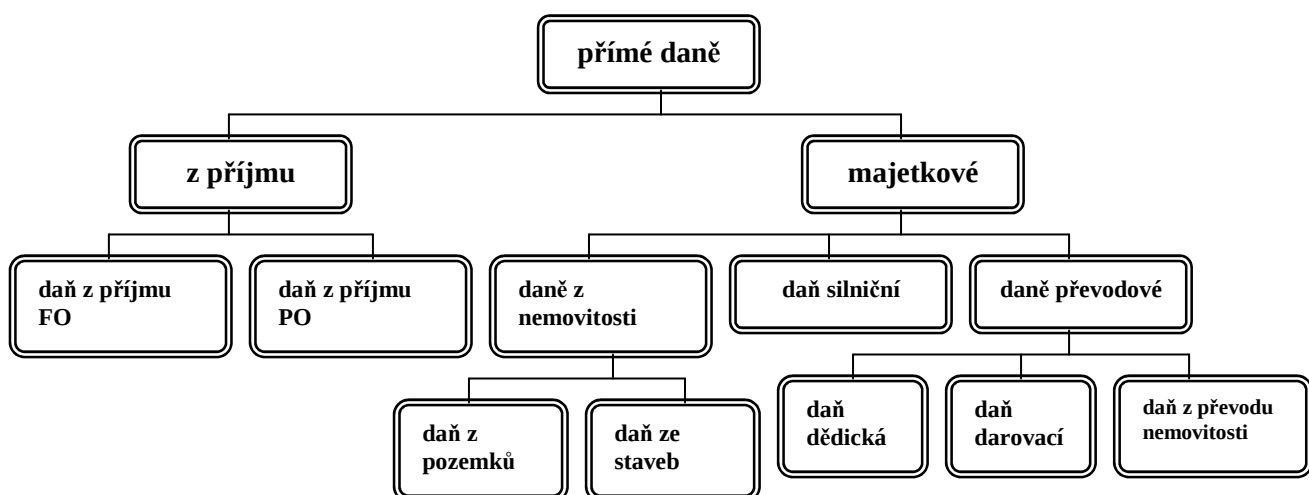
výsledek. Zde můžeme mluvit o tzv. efektivní daňové sazbě, u které je možno snížit celkovou zaplacenou daň o různé slevy a odpočty.¹⁵

Poslední skupinu přímých daní tvoří *majetkové daně*. Ty představují nejmenší část celkových příjmů z přímých daní. Významnou skupinu tvoří tzv. výběrové majetkové daně, se kterými se můžeme setkat ve všech zemích Evropské unie. Typickými představiteli výběrových majetkových daní jsou:

- *daň z nemovitosti* – poplatníky této daně jsou majitelé nemovitostí, tedy staveb a pozemků. Výše této daně je závislá na tom, kde se nemovitost nachází. Její výši totiž ovlivňuje obec, v jejímž katastrálním území se nemovitost nachází. Daň z nemovitosti je upravena zákonem č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí.
- *daň silniční* – představuje prostředek zdanění za využívání silnic a dálnic v České republice. Předmětem zdanění jsou motorová vozidla tuzemských i zahraničních uživatelů pozemních komunikací. Výše této daně se liší dle druhu vozidla, jejich hmotnosti či počtu náprav. Význam této daně v posledních letech roste. Silniční daň je upravena zákonem č. 16/1993 Sb., o dani silniční.
- *daň dědická, darovací a z převodu nemovitosti* – představují jednorázové daně, jsou vyměřovány při transferu majetku. Výše těchto daní se odvíjí od příbuzenského vztahu zúčastněných osob [9]. Základem dědické a darovací daně je hodnota majetku, který je převáděn. Daň z převodu nemovitosti vychází z ocenění majetku, které je upraveno dle zákona o oceňování nebo z kupní ceny. Tyto daně jsou upraveny dle zákona č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitosti.

¹⁵ Mezi tyto slevy a odpočty z daně patří kupříkladu dary poskytnuté jiným právnickým osobám.

Obrázek 4.4: Přímé daně v České republice

Zdroj: Vančurová, A., Láchová, L. *Daňový systém 2006*. Praha: VOX a. s., 2006

4.3.5 Nepřímé daně

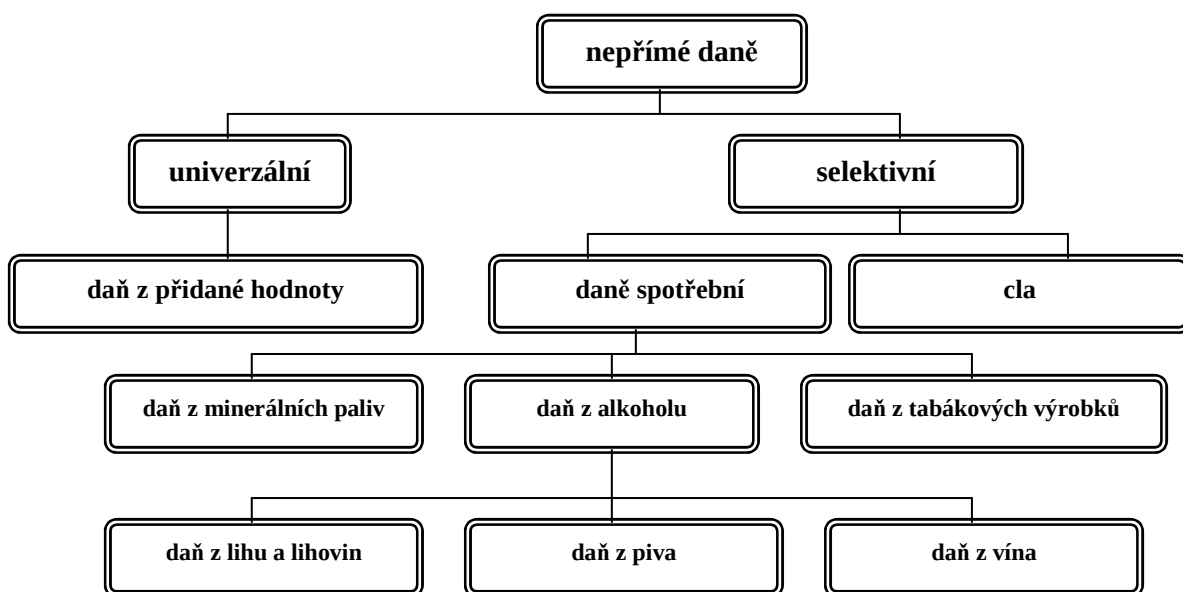
Jak bylo zmíněno výše, nepřímé daně jsou uvaleny na určitý subjekt, který má však možnost je přesunout na subjekt jiný. Do skupiny nepřímých daní řadíme:

- *daň z přidané hodnoty (DPH)* – je základním typem nepřímé daně, je univerzální daní ze spotřeby. Mezi plátce DPH patří fyzické a právnické osoby, které v rámci svého podnikání provádějí nejrůznější služby či dodávají zboží. Dále je DPH uvalena na převod nemovitostí a také na dovoz zboží ze zahraničí. Poplatníky DPH jsou občané i podnikatelé při nákupu většiny zboží a služeb. Rozlišujeme dva druhy sazby DPH. První je *základní sazba* a činí v současné době 20 % z ceny zboží. Tato základní sazba se vztahuje na většinu zboží – tedy na některé potraviny, elektrickou a tepelnou energii, léky, časopisy, noviny, vodu, plyn a další. Ještě rozlišujeme *sníženou sazbu* DPH, která je 10 % z ceny. Tato sazba se vztahuje na většinu služeb. Jedná se kupříkladu o stravování, ubytovací služby, některé opravárenské služby, pronájem a další. Daň z přidané hodnoty představuje jeden z nejvýznamnějších daňových příjmů do státního rozpočtu. DPH je upravena dle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty [11].
- *spotřební daně* - je to druh daní, kterým stát postihuje pouze malou skupinu výrobků. Plátcem spotřebních daní jsou výrobci těchto výrobků. Tato daň je na ně uvalena z důvodu jejich negativního vlivu na zdraví spotřebitelů nebo na

životní prostředí. Předmětem daně jsou *minerální oleje, líh a lihoviny, pivo, víno a jeho meziprodukty, cigarety a tabákové výrobky* a od 1.1. 2008 řadíme mezi spotřební daně i tzv. *energetické daně*, do kterých patří daň ze zemního plynu a některých dalších plynů, daň z elektřiny a daň z pevných paliv. Základem spotřební daně je počet fyzických jednotek daného výrobku. Spotřební daně představují významnou část veřejných příjmů. Jsou upraveny dle zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních.

- *cla* – představují zvláštní skupinu daňových příjmů. Jsou specifickou daní ze spotřeby. Je uvalena na zboží, které je převáženo přes státní hranice. Cla byla významná především v minulosti. V současné době jejich význam velmi výrazně klesá. Je to dáno prosazováním politiky volného pohybu zboží. Cla se dělí dle různých hledisek a jejich vybírání mají pod kontrolou celní úřady. Cla, jejich vybírání a činnost celních úřadů upravuje v České republice celní zákon č. 13/1993 Sb.

Obrázek 4.5: Nepřímé daně v České republice

Zdroj: Vančurová, A., Láchová, L. *Daňový systém 2006*. Praha: VOX a. s., 2006

4.3.6 Další daňové příjmy

Mezi další daňové příjmy můžeme zařadit takové typy daní, u kterých nelze jednoznačně říci, zda patří do přímých či nepřímých daní.¹⁶ Typickým zástupcem jsou *příspěvky na sociální zabezpečení*. Představují jeden z nejmladších druhů daní. V Evropě se masivně zaváděly až po druhé světové válce. Nejdůležitější část příspěvků na sociální zabezpečení představuje *pojistné sociálního pojištění*. Jedná se o vůbec jeden z nejobjemnějších příjmů do veřejných rozpočtů. Je tvořeno *veřejným zdravotním pojištěním*, které slouží ke krytí výdajů spojené se zdravotní péčí, dále *pojistným na důchodové pojištění*, ze kterého jsou hrazeny starobní a invalidní důchody. Poslední složkou pojistného na sociální pojištění je *nemocenské pojistné*, ze kterého jsou placeny nemocenské dávky. Poplatníky veřejného zdravotního pojištění jsou všichni lidé, kteří mají přihlášený trvalý pobyt v České republice. Jsou to tedy zaměstnanci, za které pojistné odvádějí jejich zaměstnavatelé, osoby samostatně výdělečně činné a také tzv. státní pojištěnci, za které toto pojištění hradí stát. To jsou důchodci, studenti a děti. Důchodové pojištění hradí zaměstnanci a osoby samostatně výdělečně činné [1].

Jak je zmíněno výše, výnos z příspěvků na sociální zabezpečení představuje velkou část všech příjmů veřejných rozpočtů. Tyto výnosy se mohou u jednotlivých států lišit, je to dáno přístupem k financování k dané péči o obyvatele. Česká republika patří k zemím, kde jsou výnosy z příspěvků na sociální zabezpečení nejvyšší a velmi významně se podílejí na tvorbě HDP [8].

Do dalších daňových příjmů můžeme ještě zařadit *místní poplatky* nebo tzv. *místní daně*. Jsou vybírány na úrovni nižších samosprávných celků. O jejich zavedení, vybírání a výši rozhoduje tedy sama příslušná obec. Poplatníky jsou tedy všichni občané dané obce, kteří splňují podmínky pro zaplacení určitého typu místního poplatku. Typickým příkladem místní daně je poplatek ze psů.

¹⁶ Některé typy příspěvku na sociální zabezpečení nesplňují definiční znaky daně, avšak mezi daně je řadíme, protože s nimi mají řadu společných znaků a jsou také jako daně obecně vnímány a přijímány.

4.3.7 Správní poplatky

Předmětem poplatků je zpoplatnění správních řízení. Mezi správní poplatky řadíme *poplatek za ověřování listin a podpisů, za hlášení změny místa trvalého pobytu, za vydání občanského průkazu a cestovního dokladu, za přijetí žádosti o vydání výpisu z evidence Rejstříku trestů, za povolení změny jména a příjmení, za vydání stavebního povolení, za vydání živnostenského listu anebo udělení koncese, za vydání rybářského či loveckého lístku, za vydání řidičského průkazu, za zápis do registru vozidel* apod. Správní poplatky jsou upraveny dle zákona č. 634/2004 Sb. o správních poplatcích.

4.4 Nedaňové veřejné příjmy

4.4.1 Úvěrové příjmy

Podobně jako poplatky, tak i úvěrové příjmy představují pouze malou část celkových příjmů do veřejných rozpočtů. Od daní se odlišují tím, že jsou návratné a ekvivalentní. Půjčky jsou poskytovány bankovním sektorem, ať už českým nebo zahraničním, občany nebo centrální bankou. Půjčky od centrální banky bývají však velmi omezené a uskutečňují se výjimečně. Dalšími odlišnostmi od daní je dobrovolnost a nepravidelnost úvěrů. Úvěry jsou často realizovány v obdobích přírodních nebo jiných katastrof, kdy je zapotřebí uhradit vzniklé škody. Úvěrové příjmy můžeme rozdělit:

- *krátkodobé úvěrové příjmy* – jsou to například tzv. státní pokladniční poukázky, které se používají krátkodobě ke krytí rozdílu mezi příjmy a výdaji státního rozpočtu.
- *dlouhodobé úvěrové příjmy* – na rozdíl od krátkodobých slouží ke krytí dlouhodobého deficitu státního rozpočtu. Jsou tu kupříkladu dlouhodobé bankovní úvěry nebo emitované státní dluhopisy [1, s. 134].

4.4.2 Poplatky

Jsou to jednorázové přímé platby občanů za nějaké zboží či za poskytování služeb. Plynou do veřejných rozpočtů, do rozpočtů státních fondů a také do rukou soukromých subjektů. Poplatky nepředstavují významné příjmy, protože tvoří pouze velmi malou část příjmů veřejných rozpočtů. Poplatky slouží k financování zboží či služeb, které jimi platíme. Jako příklady poplatků lze uvést koncesionářský poplatek, soudní poplatek, dálniční poplatek, poplatek za znečištění vody či ovzduší, poplatky ze

skládky odpadu nebo příspěvek ve formě příplatku vstupného do kina, který plyne do rozpočtu Státního fondu na podporu a rozvoj české kinematografie. Poplatky jsou upraveny dle zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků.

4.4.3 Další nedaňové příjmy

Mezi další nedaňové příjmy můžeme zařadit *především veškeré příjmy z vlastní činnosti organizačních složek státu, příjmy z úroků, přijaté sankční platby a vratky transferů*. Jejich význam na celkových příjmech je velmi malý.

4.5 Další příjmy veřejných rozpočtů

4.5.1 Kapitálové příjmy

Mezi kapitálové příjmy veřejných rozpočtů řadíme *příjmy z prodeje investičního majetku*, do kterých patří především *příjmy z prodeje pozemků a ostatních nemovitostí a jejich částí, příjmy z prodeje hmotného a nehmotného investičního majetku*, dále do této skupiny můžeme zařadit kupříkladu *příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů*. Tento druh veřejných příjmů není významný. Větší podíl kapitálových příjmů je možno zaznamenat v rozpočtech obcí a krajů než ve státním rozpočtu.

4.5.2 Dotace (Přijaté transfery)

Mají charakter mimořádného příjmu. Jsou to výnosy, které veřejné rozpočty získávají od zahraničních vlád či institucí, mezinárodních institucí nebo také institucí státního sektoru. Mohou mít povahu neinvestiční, kdy slouží k pořízení nedlouhodobého majetku, nebo investiční, kdy slouží k pořízení dlouhodobého majetku. Obecně mají větší význam u municipálních rozpočtů, tedy rozpočtů obcí a krajů. U veřejných rozpočtů se setkáváme s tzv. *investičními a neinvestičními přijatými transfery*, které míří z orgánů Evropské unie, z vlastních zdrojů nebo také z Národního fondu.

5. ZHODNOCENÍ FISKÁLNÍHO VÝZNAMU VEŘEJNÝCH PŘÍJMŮ

5.1 Daňové příjmy

Obecně lze říci, že daňové příjmy představují nejobjemnější a nejdůležitější část příjmů plynoucích do státního rozpočtu i do rozpočtů nižších územně samosprávných celků. Předpokládá se, že daňová kvóta se bude v České republice snižovat, díky tomu, že dochází k zavádění opatření směřující k poklesu zdanění práce prostřednictvím snížení daňových sazeb daně z příjmu fyzických a právnických osob. Daňová opatření jsou v rámci fiskální restrukturalizace směřována na podporu ekonomického růstu a zvýšení zaměstnanosti. To ovlivňuje také to, že v České republice dochází k mírnému zvýšení významu nepřímých daní na úkor daní přímých [23].

5.1.1 Přímé daně

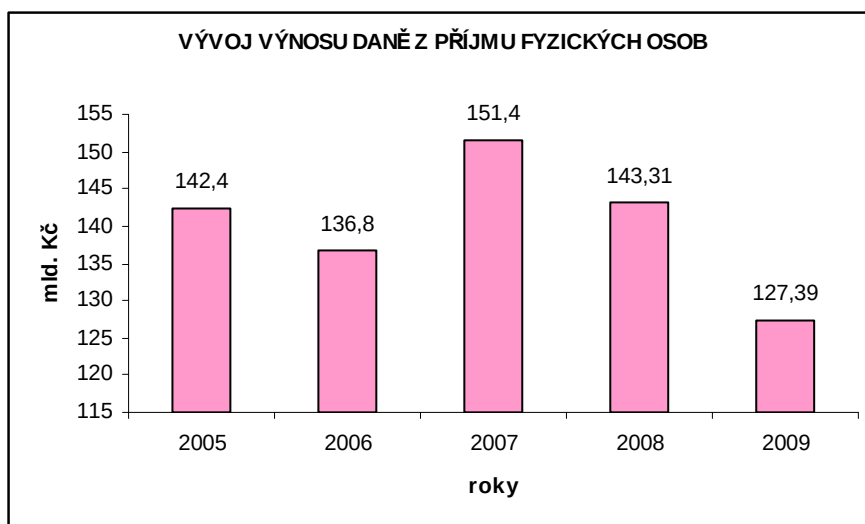
Jak je popsáno výše, tuto skupinu daní lze rozdělit na daně z příjmu fyzických osob, právnických osob a majetkové daně.

- daň z příjmu fyzických osob představuje spolu s daní z příjmu právnických osob jeden z nejvýznamnějších daňových příjmů. Při výpočtu základu této daně se odečítají daňové výdaje. Daň z příjmu fyzických osob představuje tedy daň ze zisku. Od základu daně je možné odečítat další položky, jako jsou kupříkladu dary na veřejně prospěšné účely nebo slevy plynoucí ze zaměstnávání zdravotně postižených osob.

V posledních letech se výnos z daně příjmu fyzických osob v České republice zvyšuje, avšak v porovnání s ostatními zeměmi Evropské unie je stále relativně nízký [1, s.126]. V období let 2005 až 2007 rostl výnos daně z příjmu fyzických osob, kdy v roce 2007 činil tento výnos 151,4 miliard Kč. V roce 2008 začal však tento výnos klesat. V roce 2008 činilo celostátní inkaso z daně z příjmu fyzických osob 143,3 miliardy Kč a v roce 2009 127,3 miliard Kč. Tento pokles by způsoben několika faktory: snížení sazeb u nízko a středně příjmových skupin obyvatel, nahrazení odečitatelných položek slevami na dani a zavedení společného zdanění manželů [23]. K těmto změnám došlo za účelem zvýšení disponibilních důchodů těchto skupin

obyvatel a zajištění daňové spravedlnosti. Daň z příjmu fyzických osob se v roce 2009 podílela zhruba 3,4 % na tvorbě celkového HDP.

Obrázek 5.1: Vývoj výnosu daně z příjmu fyzických osob v letech 2005 – 2009 (v mld. Kč)

Zdroj: **MF ČR**

Ministerstvo financí České republiky zveřejňuje výnosy daně z příjmu fyzických osob za tři její části, kterými jsou daň z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti, ze samostatně výdělečné činnosti a z kapitálových výnosů.

Co se týče rozpočtového určení daní dle zákona o rozpočtovém určení daní platného od roku 2008, tak z výnosů daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti plyne 68,18 % do státního rozpočtu, 21,4 % do rozpočtů obcí, 1,5 % do rozpočtů obcí dle počtu zaměstnanců s místem výkonu práce v obci a 8,92 % do rozpočtu krajů [14]. V roce 2009 tedy do státního rozpočtu plynulo 75,7 miliard Kč, do rozpočtů obcí 24,7 miliard Kč a do rozpočtů krajů 9,3 miliard Kč [21]. V roce 2008 bylo do státního rozpočtu z daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti inkasováno 78,5 miliard Kč, do rozpočtů obcí 26,5 miliard Kč a do rozpočtů krajů 9,9 miliard Kč [22]. V porovnání s rokem 2009 tedy došlo k poklesu výnosu.

Dle rozpočtového určení daní platného v letech 2005 – 2007 plynulo z daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti do státního rozpočtu 68,99 % výnosu, do rozpočtů obcí 20,59 %, do rozpočtů obcí dle počtu zaměstnanců s místem výkonu práce

v obci 1,5 % a do rozpočtů krajů 8,92 % celkového výnosu z této daně [7]. V roce 2005 bylo inkasováno 75,3 miliardy Kč ve státním rozpočtu, 24,4 miliard Kč v rozpočtech obcí a 9,8 miliard v rozpočtech krajů [18]. V roce 2006 byl absolutní výnos z této daně 77 miliard Kč ve státním rozpočtu, 24,6 miliard Kč v rozpočtech obcí a 10 miliard Kč v rozpočtech krajů [19]. V roce 2007 činil výnos z této daně ve státním rozpočtu 87,2 miliard Kč, v rozpočtech obcí 27,9 miliard Kč a v rozpočtech krajů 10,8 miliard Kč [20]. Lze tedy v letech 2005 – 2007 zaznamenat od roku 2005 růst výnosů z této daně.

Další složkou tvořící daň z příjmu fyzických osob je daň z příjmů fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti. Dle rozpočtového určení daní platného od roku 2008 tvoří 60 % této daně celostátní výnos, 30 % výnos obcí dle bydliště podnikatele a 10 % výnos státního rozpočtu. Z celostátního šedesáti procentního výnosu dále plyne 69,69 % do státního rozpočtu, 21,4 % do rozpočtů obcí a 8,92 % do rozpočtů krajů [14]. V roce 2008 bylo celkově inkasováno ve státním rozpočtu 9,2 miliard Kč a v rozpočtech obcí a krajů 8,9 miliard. V roce 2009 bylo ve státním rozpočtu na této dani inkasováno celkově 2,9 miliard Kč, v rozpočtech obcí a krajů 4,9 miliard Kč. Oproti roku 2008 byl tedy zaznamenán výrazný pokles inkasa z této daně.

Dle rozpočtového určení daní platného v letech 2005 – 2007 tvořil daň z příjmu fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti 60 % celostátní výnos, 30 % výnos obcí dle bydliště podnikatele a 10 % výnos státního rozpočtu. Z celostátního šedesáti procentního výnosu dále plynulo 76,31 % do státního rozpočtu, 20,59 % do rozpočtů obcí a 3,1 % do rozpočtů krajů [7]. V roce 2005 bylo ve státním rozpočtu vybráno z této daně 13,9 miliard Kč a v rozpočtech obcí a krajů 11,8 miliard Kč. V roce 2006 byl ve srovnání s předchozím rokem zaznamenán pokles inkasa, ve státním rozpočtu na 9,3 miliard Kč a v rozpočtech obcí a krajů na 8,5 miliard Kč. Další pokles výnosu z této daně byl zaznamenán i v roce 2007, kdy bylo celkově ve státním rozpočtu vybráno 8,9 miliard Kč a v rozpočtech obcí a krajů 8,1 miliard Kč.

Poslední část tvořící daň z příjmů fyzických osob je daň z příjmu fyzických osob z kapitálových výnosů, která plyne z 69,68 % do státního rozpočtu, z 21,4 % do rozpočtů obcí a z 8,92 % do rozpočtů krajů [14]. V roce 2009 činil výnos z této daně 7,1 miliard Kč ve státním rozpočtu, 2,1 miliard Kč v rozpočtech obcí a 0,9 miliard v rozpočtech krajů [22]. V roce 2008 byl tento výnos 7,2 miliard Kč ve státním rozpočtu, 2,2 miliardy Kč v rozpočtech obcí a 0,9 miliard v rozpočtech krajů [21]. Zde můžeme zaznamenat pokles výnosu z této daně v roce 2009 ve srovnání s rokem 2008.

Daň z příjmu fyzických osob z kapitálových výnosů směřovala dle rozpočtového určení daní platného v letech 2005 – 2007 z 70,49 % do státního rozpočtu, z 20,59 do rozpočtů obcí a z 8,92 % do rozpočtů krajů [7]. V roce 2005 bylo inkasováno na této dani 5,4 miliard Kč ve státním rozpočtu, 1,6 miliard Kč v rozpočtech obcí a 0,7 v rozpočtech krajů [18]. V roce 2006 byl výnos této daně 5,2 miliard Kč ve státním rozpočtu, 1,5 miliard Kč v rozpočtech krajů a 0,7 miliard Kč v rozpočtech krajů [19]. V roce 2007 bylo vybráno 6 miliard Kč ve státním rozpočtu, 1,7 miliard Kč v rozpočtech obcí a 0,7 v rozpočtech krajů [20]. V období let 2005 – 2007 můžeme tedy zaznamenat od roku 2005 růst výnosů z této daně.

- *daň z příjmu právnických osob* je stejně jako daň z fyzických osob typ univerzální daně. Sazba této daně je v současnosti stanovena na výši 19 %. V České republice se sazba daně postupně snižuje, jak je patrné z následující tabulky:

Tabulka 5.1: Vývoj sazby daně z příjmu právnických osob

rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
sazba v %	35	31	31	31	31	28	26	24	24	21	20	19	19

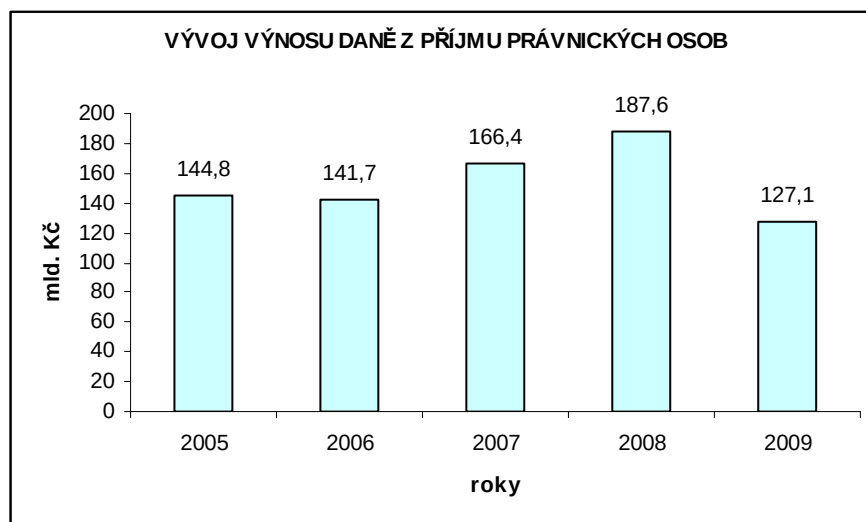
Zdroj: MF ČR

Tabulka také dokládá snižující se význam daní z příjmu právnických osob v České republice. Tento trend je možno zaznamenat také ve všech státech Evropské unie. Tato situace je kromě daňové konkurence způsobena značnou snahou o podporu podnikatelských aktivit. Sazba této daně je také sledována a srovnávána z hlediska atraktivity daně země pro zahraniční investory. Větší význam však má efektivní daňová sazba, definovaná jako podíl daně na účetním zisku. Ta má v konečném důsledku rozhodující vliv na výši zaplacené daně [1, s.126].

I přesto, že daňová sazba daně z příjmu právnických osob neustále klesala, výnos z této daně kolísal. V roce 2005 činil celkový výnos z této daně 144,8 miliard Kč [18], v roce 2006 byl zaznamenán pokles o 3 miliardy Kč [19], v roce 2007 byl zaznamenán velký nárůst výnosu na hodnotu 166,4 miliard Kč [20], v roce 2008 na 187,6 miliard [21]. V roce 2009 došlo naopak k velkému poklesu výnosu z této daně, kdy bylo vybráno 127,1 miliard Kč, což představuje značný rozdíl oproti roku 2008

[22]. Daň z příjmu právnických osob se v roce 2009 podílela 3,6 % na tvorbě celkového HDP. Vývoj výnosu z této daně dokládá následující graf:

Obrázek 5.2: Vývoj výnosu daní z příjmu právnických osob v letech 2005 – 2009 (v mld. Kč)

Zdroj: MF ČR

Z hlediska rozpočtového určení daní platného od roku 2008 plyne z celostátně vybírané daně z příjmu právnických osob 69, 68 % do státního rozpočtu, 21,4 % do rozpočtů obcí a 8,92 % do rozpočtů krajů [14]. Ve státním rozpočtu bylo tedy v roce 2009 na dani z příjmu právnických osob inkasováno 83,3 miliard Kč, v rozpočtech obcí 26,9 miliard Kč a v rozpočtech krajů 10,9 miliard Kč [22]. Oproti roku 2008 však došlo k výraznému poklesu. V roce 2008 bylo na dani z příjmu právnických osob vybráno 137,2 miliard Kč ve státním rozpočtu, 38,5 miliard Kč v rozpočtech obcí a 15,4 miliard Kč v rozpočtech krajů [21].

Na základě rozpočtového určení daní v letech 2005 – 2007 směřoval výnos celostátně vybírané daně z příjmu právnických osob z 70,49 % do státního rozpočtu, z 20,59 % do rozpočtů obcí a z 8,92 % do rozpočtů krajů [7]. V roce 2005 bylo inkasováno na celostátně vybírané dani z příjmu právnických osob 100,3 miliardy Kč ve státním rozpočtu, 28,6 miliard Kč v rozpočtech obcí a 12,4 miliard Kč v rozpočtech krajů [18]. V roce 2006 bylo vybráno z této daně 95,5 miliard Kč ve státním rozpočtu, 27,9 miliard Kč v rozpočtech obcí a 12,1 miliard Kč v rozpočtech krajů [19]. V roce

2007 inkasoval z této daně státní rozpočet 114,7 miliard Kč, rozpočty obcí 31,9 miliard Kč a rozpočty krajů 13,3 miliard Kč [20]. V letech 2005 – 2007 tedy výnos z celostátně vybírané daně z příjmu právnických osob kolísal, kdy ve srovnání roků 2005 a 2006 došlo k poklesu absolutního výnosu, v roce 2007 lze zaznamenat oproti roku 2006 výrazný nárůst výnosu.

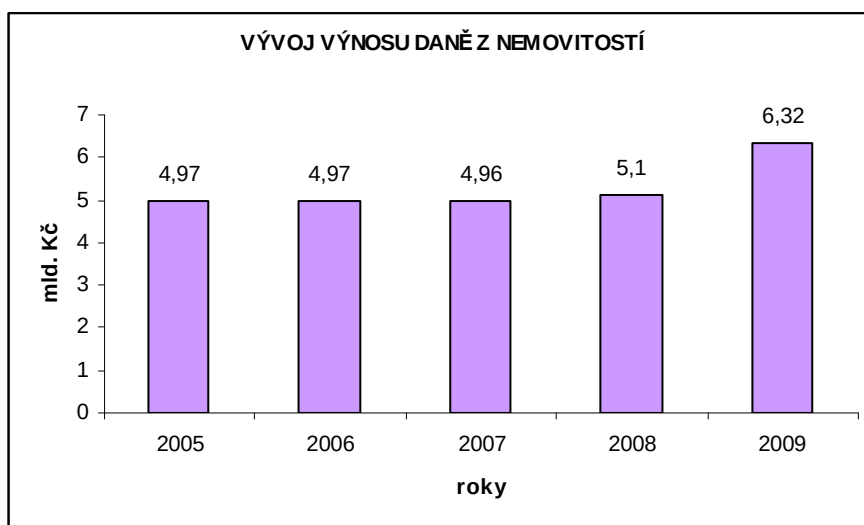
Výnos z daně z příjmu právnických osob vybírané obcemi a kraji plyne dle rozpočtového určení daní platného v letech 2005 – 2007 i dle rozpočtového určení daní platného od roku 2008 celý do rozpočtu obcí a krajů.

- *majetkové daně* představují třetí a nejméně významnou skupinu přímých daní, patří mezi ně daň z nemovitostí, *převodové daně*, mezi které patří daň *dědická*, *darovací* a z *převodu nemovitostí* a daň *silniční*. Všechny typy majetkových daní mají velmi malý fiskální význam a na tvorbě celkového HDP se podílejí pouze malou částí. Od roku 2010 se zdvojnásobil výnos z daně z nemovitostí, tedy z pozemků a budov. Daň z nemovitostí plně plyne do rozpočtů obcí, na jejichž katastru se nemovitost nachází. Převodové daně plynou do státního rozpočtu a daň silniční plyne plně do Státního fondu dopravní infrastruktury.

Nejvýznamnější z výše zmíněných druhů majetkových daní představují převodové daně. V rámci převodových daní představuje nejvýznamnější složku daň z převodu nemovitostí. Daň z převodu nemovitostí tvoří téměř 97 % všech převodových daní. Ostatní dva druhy se podílí na výnosu převodových daní jen minimálně. „Výše inkasa daně z převodu nemovitostí je ovlivněna zejména situací na trhu s nemovitostmi, hodnotou převáděných nemovitostí, počtem uskutečněných úplatných převodů či přechodů vlastnického práva k nemovitostem, ale také rozsahem daňového osvobození od této daně. „ [22, s. 34]

Co se týče daně z nemovitostí, dle rozpočtového určení daní, plyne veškerý její výnos do rozpočtů obcí. V letech 2005 až 2007 byl absolutní výnos stabilní a pohyboval se mezi 4,97 a 4,96 miliard Kč [19]. V roce 2008 došlo k nárůstu na 5,1 miliard Kč a v roce 2009 na 6,32 miliard Kč [22]. Vývoj výnosů daně z nemovitostí je patrný z tohoto grafu:

Obrázek 5.3: Vývoj výnosů daně z nemovitostí v letech 2005 - 2009

Zdroj: **MF ČR**

Pokud bychom měli zhodnotit význam jednotlivých druhů přímých daní, lze obecně říci, že se postupně snižoval. Pokles výnosů obou druhů daní z příjmu lze vysvětlit dopadem vývoje ekonomiky, který je od roku 2007 ve znamení celosvětové hospodářské krize, také důsledkem legislativních změn, které vstoupily v platnost v roce 2009 a měly jednoznačný cíl – stimulovat ekonomiku České republiky.

Pokud bychom měli najít důvody snížení výnosů z daní z příjmu fyzických osob, můžeme mluvit o snížení daňové zátěže podnikatelům, které mělo za cíl čelit dopadům hospodářské krize v rámci tzv. protikrizových opatření. Nárůst nezaměstnanosti měl za důsledek také snížení výnosů daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti.

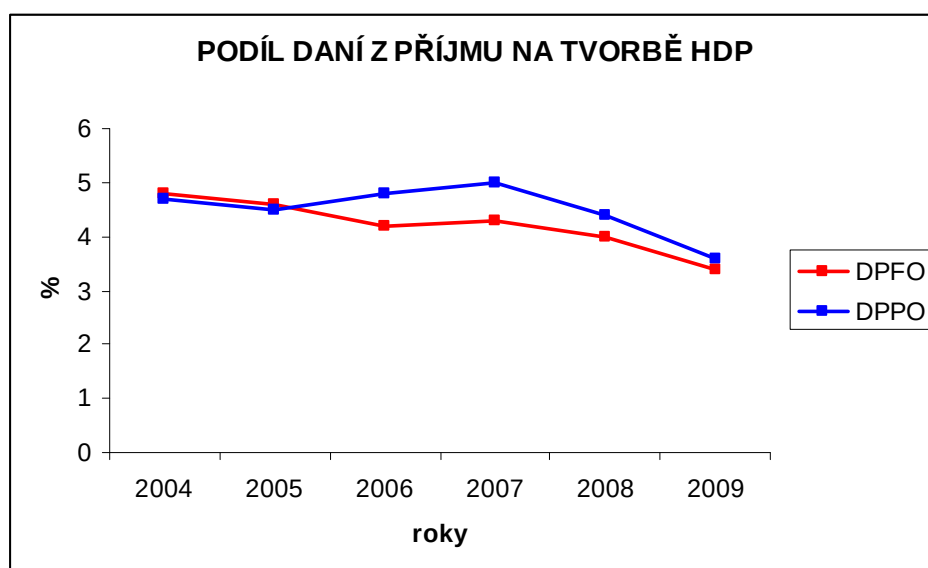
I v případě daně z příjmu právnických osob můžeme hledat příčiny snížení inkasa v dopadech hospodářské krize a s tím souvisejících legislativních změn v rámci protikrizových opatření.

Celkový výnos z daní z příjmu fyzických osob činil za rok 2009 127,4 miliard Kč, což představuje přibližně 8,8 % celkových veřejných příjmů. Daň z příjmu fyzických osob byla tedy pátým nejobjemnějším veřejným příjmem. Do státního rozpočtu z celkového výnosu plynulo 85,7 miliard Kč, do rozpočtů obcí 31 miliard Kč a do rozpočtů krajů 10,7 miliard Kč [22].

U daní z příjmu z právnických osob činil celkový výnos v roce 2009 127,1 miliard Kč. Daň z příjmu právnických osob se tedy stala šestým nejvyšším veřejným příjmem. Z celkové sumy celkového výnosu směřovalo 83,3 miliard Kč do státního rozpočtu, 32,7 miliard do rozpočtů obcí a 11,1 miliard do rozpočtů krajů [22].

Co se týče podílu obou druhů daní z příjmu na tvorbě HDP, lze zaznamenat od roku 2007 jak u daně z příjmu fyzických osob, tak i u daně z příjmu právnických osob pokles významu, jak je patrné z obrázku 5.4.

Obrázek 5.4: Podíl daní z příjmu na tvorbě HDP v letech 2004 - 2009

Zdroj: MF ČR

Co se týče vývoje významu daní z příjmu v blízké budoucnosti, počítá vláda se zvýšením jejich výnosů v letech 2011 a 2012 pod vlivem opatření v rámci stabilizace veřejných financí.

Jak je zmíněno výše, význam daní majetkových je v případě státního rozpočtu zanedbatelný, na tvorbě HDP se podílí méně než jedním procentem. Do budoucna se však počítá s růstem jejich významu a tedy se zvýšením jejich výnosu. Lze ale předpokládat, že i nadále budou mít pouze charakter doplňkového daňového příjmu.

5.1.2 Nepřímé daně

Nepřímé daně představují vedle daní přímých druhou významnou skupinu daňových příjmů v České republice. Jak je popsáno výše, řadíme mezi ně *spotřební*

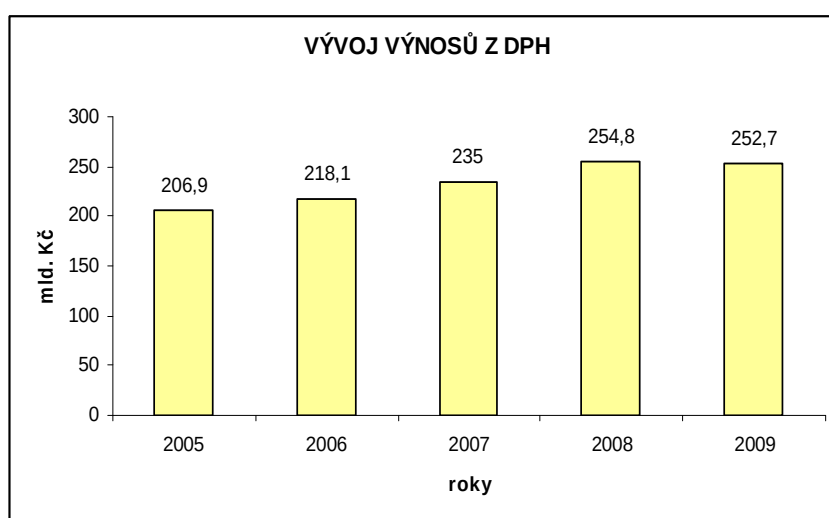
daně, daň z přidané hodnoty (DPH) a cla. V zemích Evropské unie jsou v procesu harmonizace daňových systémů, stávají se totiž součástí ceny zboží a služeb a jejich výběr úzce souvisí s přechodem zboží přes hranice státu [1, s. 129].

- *daň z přidané hodnoty (DPH)* představuje všeobecnou daň ze spotřeby. Je vybírána finančními a celními úřady. Finanční úřady zajišťují výběr této daně u plnění poskytnutého v České republice a celní úřady ji inkasují při dovozu zboží na území našeho státu. Základní sazba této daně činí 20 %, snížená sazba je 10 %. ¹⁷ Od roku 2005 lze zaznamenat postupný růst výnosů z této daně. Pokles lze zaznamenat v roce 2009, kdy bylo dosaženo výnosu 252,7 miliard Kč, což je o 2 miliardy Kč méně než v předchozím roce [22]. Dle rozpočtového určení daní platného od roku 2008 směřuje 69,68 % celostátního výnosu této daně do státního rozpočtu, 21,4 % do rozpočtů obcí a 8,92 % do rozpočtů krajů [14]. V roce 2008 tedy plynulo do státního rozpočtu 177,5 miliard Kč a v roce 2009 176,1 miliard Kč [22]. Do rozpočtů obcí směřovalo v roce 2008 54,5 miliard Kč a v roce 2009 54,1 miliard Kč. Do rozpočtů krajů tedy plynulo z celkového výnosu v roce 2008 22,7 miliard Kč a v roce 2009 22,5 miliard Kč [22]. Na základě rozpočtového určení daní platného v letech 2005 – 2007 plynulo do státního rozpočtu 70,49 % z celkového výnosu DPH, do rozpočtů obcí 20,59 % a do rozpočtů krajů 8,92 % celkového výnosu daně z přidané hodnoty [7]. V absolutním vyjádření v roce 2005 plynulo do státního rozpočtu 145,8 miliard Kč, do rozpočtů obcí 42,6 miliard Kč a do rozpočtů krajů 18,5 miliard Kč z celkového výnosu z DPH v roce 2005 [18]. V roce 2006 směřovalo z celkové DPH do státního rozpočtu 153,8 miliard Kč, do rozpočtů obcí 44,9 miliard Kč a do rozpočtů krajů 19,5 miliard Kč [19]. V roce 2007 činil výnos z celkové DPH ve státním rozpočtu 165,6 miliard Kč, v rozpočtech obcí 48,4 miliard Kč a v rozpočtech krajů 20,9 miliard Kč [20]. Celkový výnos z této daně v roce 2009 tvořil přibližně 18,1 % celkových veřejných příjmů. Jedná se tedy o druhý fiskálně nejvýznamnější daňový příjem plynoucí do veřejných rozpočtů [22]. Na celkovém výnosu se podobně jako u daní z příjmu, negativně odrazila hospodářská krize a některé legislativní změny schválené v roce 2008 v rámci reformy veřejných financí. Od roku 2010 byla zavedena vyšší sazba daně z přidané hodnoty a začala také platit novela zákona o dani z přidané hodnoty,

¹⁷ Od 1. ledna 2010 začala platit základní sazba 20 % (dříve 19 %) a zvýšená sazba 10 % (dříve 9 %).

kteřá stanovila, že se plátcem této daně stává každý český podnikatel, který poskytne nebo přijme službu od podnikatele registrovaného k DPH v některém ze států Evropské unie bez ohledu na výši obrátu. Lze tedy předpokládat posílení významu této daně a zvýšení jejího výnosu i v blízké budoucnosti. Pokud budeme hodnotit význam DPH z hlediska tvorby hrubého domácího produktu, podílela se daň z přidané hodnoty v roce 2009 6,8 procenty po mírném poklesu oproti roku 2008 [17].

Obrázek 5.5: Vývoj výnosu daně z přidané hodnoty v letech 2005 – 2009 (v mld. Kč)

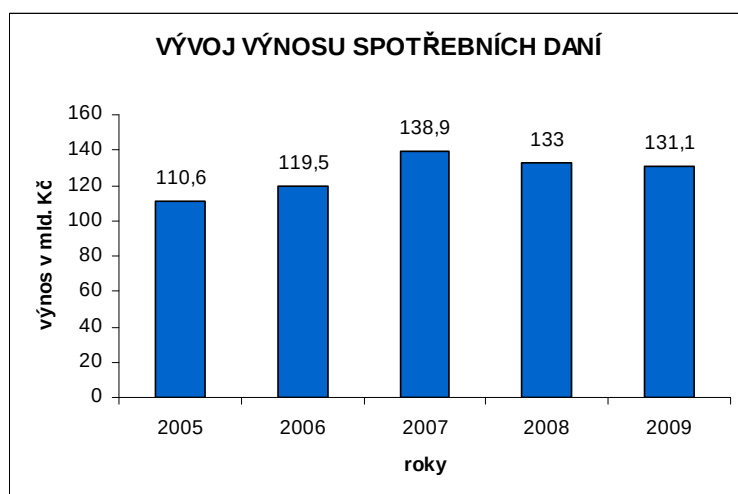
Zdroj: MF ČR

- *spotřební daně* představují skupinu výběrových daní ze spotřeby.¹⁸ Zahrnují tyto druhy daní: *daň z minerálních olejů, daň z lihu a lihovin, daň z vína, daň z piva a meziproductů, daň z cigaret a tabákových výrobků* a tzv. *energetické daně*. Sazby ze spotřebních daní jsou pevné a diferencované [1, s. 129]. Dle rozpočtového určení daní plynou kromě daně z minerálních olejů všechny druhy spotřebních daní zcela do státního rozpočtu [14]. Daň z minerálních olejů směřuje z 90,9 % do státního rozpočtu, 10,1 % výnosu z této daně náleží Státnímu fondu dopravní infrastruktury [14]. Od roku 2005 se výnos ze spotřebních daní zvyšoval, vrcholu bylo dosaženo v roce 2007, kdy bylo na spotřebních daních inkasováno celkem 138,9 miliard Kč [20]. V roce 2009 činil celostátní výnos ze spotřebních daní 131,1 miliard Kč, což bylo zhruba o 2 miliardy méně v porovnání s rokem 2008. Spotřební daně v roce 2009

¹⁸ Viz kapitola 3.3.5.

tvořily 12,7 % celkových veřejných příjmů a představovaly tak třetí fiskálně nejvýznamnější daňový příjem plynoucí do veřejných rozpočtů [22]. Výnosově nejvýznamnější spotřební daní je daň z minerálních olejů, které bylo v roce 2009 vybráno 79,4 miliard Kč [22]. Celkový výnos ze spotřebních daní v posledních letech v České republice neustále roste. Je to dáno především zvyšování sazeb u jednotlivých spotřebních daní. Od 1.1. 2010 došlo ke zvýšení sazeb u daně z lihu, z piva, z tabákových výrobků a z pohonných hmot. Je tedy možno i v dalších letech předpokládat zvyšování výnosů ze spotřebních daní. Podíl na tvorbě celkového HDP činil u spotřebních daní v roce 2009 3,6 % [17].

Obrázek 5.6: Vývoj výnosu spotřebních daní v letech 1999 – 2009 (v mld. Kč)

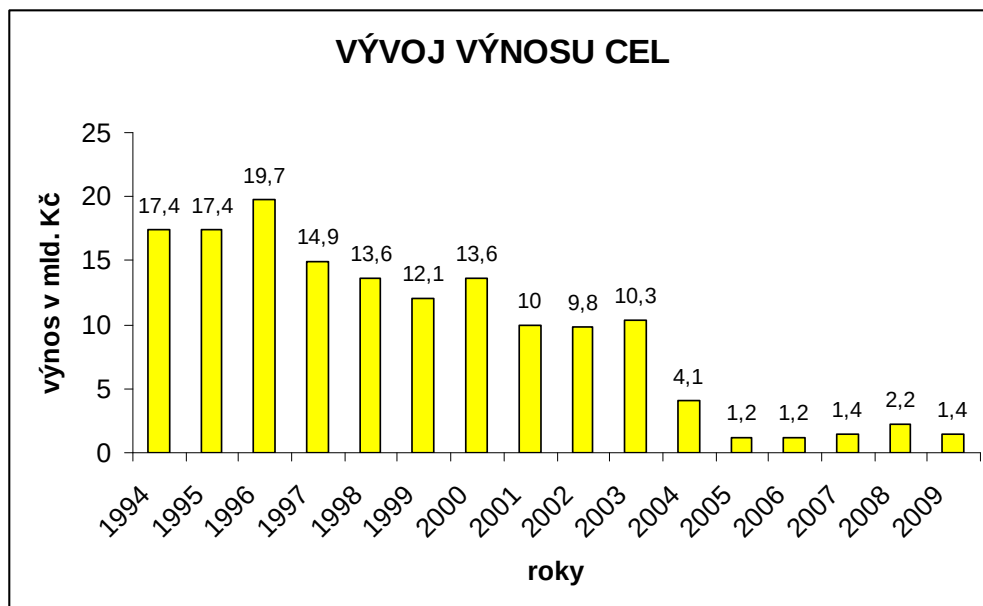

Zdroj: MF ČR

- *cla* představují zvláštní skupinu nepřímých daní, jak je popsáno výše, jsou cla platby spojené s přechodem zboží přes státní hranice. Výběrem cel jsou pověřeny celní úřady a veškerý jejich výnos plyne do státního rozpočtu. V roce 2009 dosáhl celkový výnos z cel hodnoty 1,4 miliardy Kč. To je v porovnání s DPH a spotřebními daněmi zanedbatelná částka [22]. Cla se na celkových veřejných příjmech podílí jen málo a jejich význam neustále klesá. „V roce 2008 došlo k mírnému navýšení cel a to z důvodu převodu nárokového podílu ČR ve výši cca 0,6 mld. Kč z vybraného cla za období 2004-2007, kdy byly zálohové odvody do státního rozpočtu nižší, než činil nárokový podíl. Toto dodatečné navýšení by se již nemělo v příštích rozpočtových obdobích opakovat“ [22, s. 31]. Lze předpokládat, že se bude i v budoucnu fiskální význam cel neustále zmenšovat. Z následujícího grafu je patrné, že výnos dosáhl maxima

v roce 1996, kdy bylo vybráno 19,6 miliard Kč, od tohoto roku je zřetelná výrazná klesající tendence výnosu z cel až na minimum.

Obrázek 5.7: Vývoj výnosu cel v letech 1994 – 2009 (v mld. Kč)

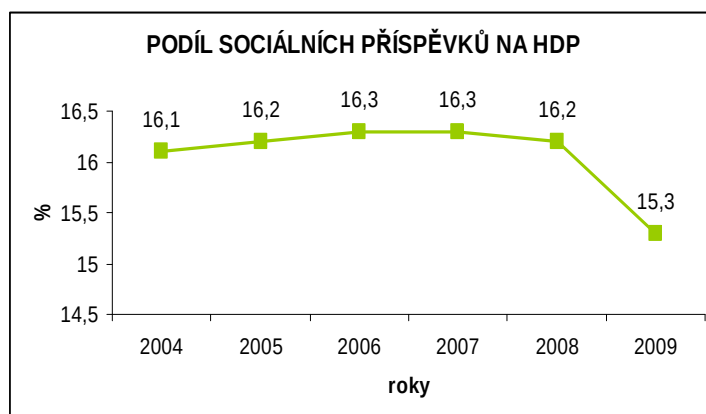
Zdroj: MF ČR

5.1.3 Další daňové příjmy

Hlavním zástupcem dalších daňových příjmů jsou příspěvky na sociální zabezpečení. Jsou tvořeny pojistným sociálního pojištění, veřejným zdravotním pojištěním, pojistným na důchodové pojištění a nemocenským pojistným. Tato skupina daní je stabilně svým výnosem vůbec fiskálně nejvýznamnějším veřejným příjmem do veřejných rozpočtů. V roce 2009 bylo na příspěvcích na sociálním zabezpečení inkasováno celkem 347,9 miliard Kč, což představuje 35,7 % příjmů plynoucích do veřejných rozpočtů [22]. Jedná se tedy o nejvyšší podíl, ze všech druhů veřejných příjmů. Oproti roku 2008 došlo k poklesu inkasa ze sociálních příspěvků. Bylo to způsobeno několika faktory. Patří mezi ně pokles vyměřovacích základů pro pojistné, který způsobily dopady ekonomické krize. Další příčinou byl pokles platební schopnosti plátců této daně, který rovněž souvisí s důsledky ekonomické krize a jako třetí důvod poklesu lze uvést některé legislativní změny upravující výběr sociálních příspěvků. Od roku 2005, kdy činil výnos ze sociálních příspěvků 311,2 miliard Kč, se celkové inkaso ze sociálních příspěvků zvyšuje až do roku 2008, kdy výnos činil 385,5 miliard Kč [21]. Česká republika patří mezi země, ve kterých se velmi významně sociální příspěvky

podílí na tvorbě HDP. V roce 2009 činil tento podíl 15,3 %, kdy došlo k poklesu oproti roku 2008, kdy byl podíl vyšší o 0,9 procentního bodu [17]. K dalším státům Evropské unie, ve kterých tvoří sociální příspěvky významnou část HDP, patří Francie, Nizozemsko, Švédsko, Německo, Rakousko nebo Belgie. Nejméně se na HDP sociální příspěvky podílí v Dánsku, na Islandu nebo ve Velké Británii. Vývoj podílu sociálních příspěvků v České republice je patrný z následujícího grafu:

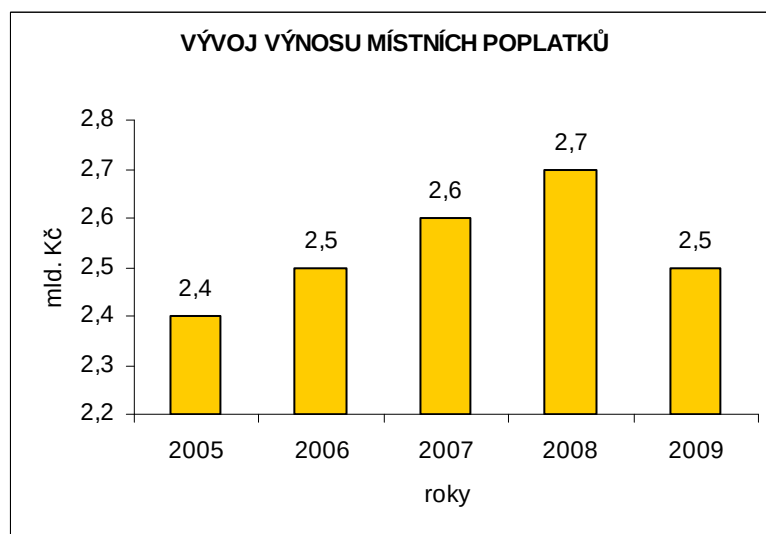
Obrázek 5.8: Vývoj podílu sociálních příspěvků na HDP v letech 2004 – 2009

Zdroj: MF ČR

Mezi daňové příjmy zahrnujeme *místní poplatky*. Z hlediska státního rozpočtu nemají prakticky žádný význam. Jsou tedy zdrojem příjmů v rozpočtech především obcí. Jsou upraveny obecně závaznou vyhláškou, kterou vydává příslušná obec a jejich vybírání probíhá pouze na území dané obce. Mezi místní poplatky řadíme kupříkladu poplatek ze psů, poplatek za užívání veřejného prostranství, poplatek ze vstupného, poplatek za povolení k vjezdu do vybraných míst aj. Místní poplatky však nedosahují zdaleka výnosů kupříkladu dotací, nemají ani v rozpočtech obcí a krajů valný fiskální význam. V roce 2009 činil celkový výnos v rozpočtech obcí a krajů z místních poplatků 2,5 miliardy Kč, což bylo o 0,2 miliardy Kč méně než v roce 2008 [22]. Od roku 2005 výnos místních poplatků rostl, v roce 2005 činil jejich výnos 2,4 miliardy Kč [18], v roce 2006 2,5 miliard a v roce 2007 2,6 miliard Kč [20]. Tento vývoj výnosu zobrazuje obrázek 5.9.

Obrázek 5.9: Vývoj výnosu z místních poplatků v rozpočtech obcí a krajů v letech 2005 – 2009 (v mld. Kč)

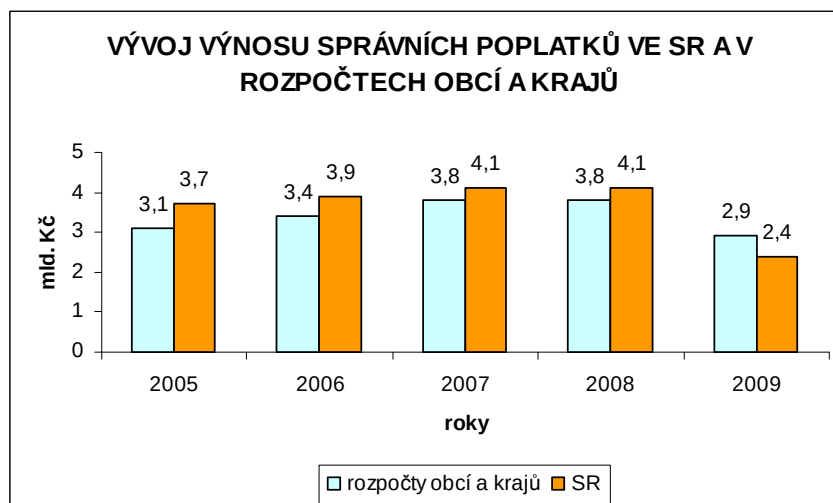

Zdroj: MF ČR

5.1.4 Správní poplatky

Představují doplňkový příjem veřejných rozpočtů. Celková výše inkasa na správních poplatcích ve státním rozpočtu činila v roce 2009 2,45 miliard Kč, v rozpočtech obcí a krajů byl tento výnos celkem 2,9 miliard Kč [22]. V porovnání s rokem 2008 bylo na správních poplatcích vybráno o mnoho méně. V roce 2008 byly totiž do správních poplatků zahrnuty také tržby z prodeje kolkových známek. V roce 2008 tedy dosáhl výnos ze správních poplatků ve státním rozpočtu 4,1 miliard a v rozpočtech obcí a krajů 3,8 miliard Kč [21]. Podobných výnosů bylo dosaženo i v předchozím roce. Fiskální význam správních poplatků je zanedbatelný a lze předpokládat, že tomu tak bude i v budoucnu.

Obrázek 5.10: Vývoj výnosu správních poplatků v letech 2005 – 2009 ve státním rozpočtu a v rozpočtech obcí a krajů (v mld. Kč)

Zdroj: MF ČR

5.2 Nedaňové příjmy

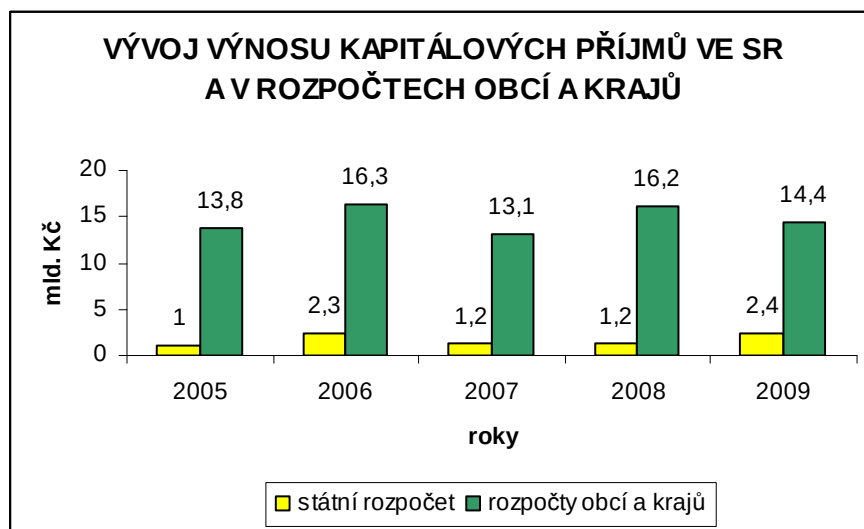
Mezi nedaňové příjmy plynoucí do veřejných rozpočtů můžeme zařadit poplatky, úvěrové příjmy, příjmy z vlastní činnosti organizačních složek státu, příjmy z úroků, přijaté sankční platby, vratky transferů aj. Celková výše nedaňových příjmů do státního rozpočtu v roce 2009 činila 29,2 miliard Kč. Nejobjemnější složku tvořily tzv. příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků organizací s přímým vztahem, jejichž výnos činil 18,7 miliard Kč. Výnos nedaňových příjmů v rozpočtech obcí a krajů činil celkově 30,4 miliard Kč a největší část tohoto výnosu představovaly příjmy z pronájmu majetku, celkem 10,5 miliard Kč [22]. V roce 2008 činil výnos nedaňových příjmů 27,1 miliard Kč ve státním rozpočtu a 29,5 miliard v rozpočtech obcí a krajů [21]. V roce 2007 bylo na nedaňových příjmech inkasováno ve státním rozpočtu 23,3 miliard Kč a v rozpočtech obcí a krajů 27,3 miliard Kč [20]. Lze tedy říci, že daňové příjmy jsou fiskálně významnější pro rozpočty obcí a krajů v porovnání se státním rozpočtem.

5.3 Další příjmy veřejných rozpočtů

5.3.1 Kapitálové příjmy

Mezi kapitálové příjmy můžeme zařadit *příjmy z prodeje investičního majetku, do kterých patří především příjmy z prodeje pozemků a ostatních nemovitostí a jejich částí, příjmy z prodeje hmotného a nehmotného investičního majetku*, dále do této skupiny můžeme zařadit kupříkladu *příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů*.¹⁹ V roce 2009 činily výnosy z kapitálových příjmů ve státním rozpočtu 2,4 miliard Kč. Největší část z tohoto výnosu představovaly příjmy z prodeje dlouhodobého majetku a ostatní kapitálové příjmy. Rozpočty obcí a krajů zaznamenaly v roce 2009 celkový výnos z kapitálových příjmů 14,4 miliard Kč [22]. Z této částky tvořily podstatnou část příjmy z prodeje dlouhodobého majetku. V předchozích letech výnosy z kapitálových příjmů kolísaly. V rozpočtech obcí a krajů došlo v roce 2006 k nárůstu výnosů na 16,3 miliard Kč z 13,8 miliard Kč v roce 2005, v roce 2007 došlo k poklesu inkasa kapitálových příjmů a v roce 2008 k opětovnému nárůstu [20]. Tento vývoj je patrný z obrázku 5.11. Zde lze opět zaznamenat značný fiskální význam kapitálových příjmů na straně rozpočtů obcí a krajů. Ve státním rozpočtu hrají kapitálové příjmy zanedbatelnou roli.

Obrázek 5.11: Vývoj výnosu kapitálových příjmů v letech 2005 – 2009 ve státním rozpočtu a v rozpočtech obcí a krajů (v mld. Kč)

Zdroj: MF ČR

¹⁹ Viz kapitola 4.5.1.

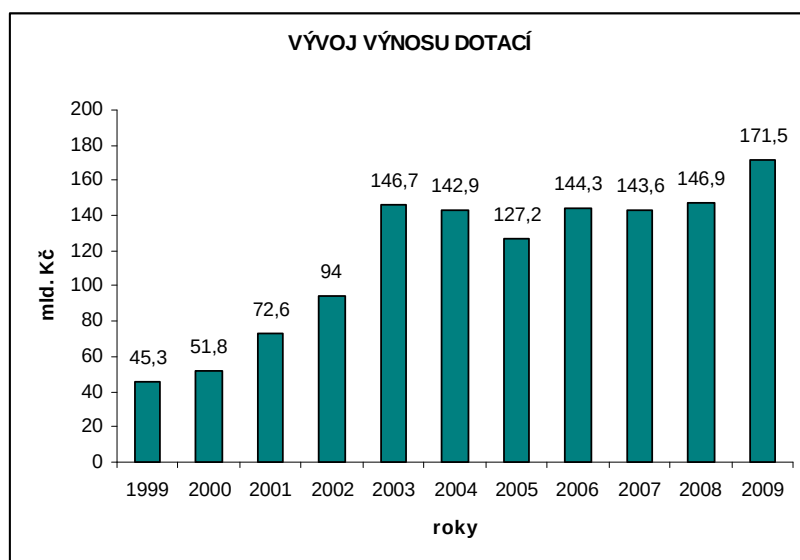
5.3.2 Dotace (Přijaté transfery)

Dotace představují mimořádné příjmy veřejných rozpočtů. Ve struktuře veřejných rozpočtů tvoří dotace dvě hlavní složky: *neinvestiční přijaté transfery* a *investiční přijaté transfery*. V roce 2009 činil celkový výnos z přijatých transferů ve státním rozpočtu 109,8 miliard Kč. Z toho představovaly 81,2 miliard Kč neinvestiční přijaté transfery a 28,6 miliard Kč investiční přijaté transfery. Nejvýznamnější částí těchto příjmů byly tzv. příjmy od veřejných rozpočtů ústřední úrovně v rámci neinvestičních přijatých transferů v celkové výši 49,4 miliard Kč [22].

Na úrovni obcí a krajů činil celkový výnos z přijatých transferů celkově 171,4 miliard Kč. Na investiční přijaté transfery připadlo 31,2 miliard Kč a na neinvestiční přijaté transfery 140,2 miliard Kč. Nejobjemnější částí byly neinvestiční přijaté transfery ze státního rozpočtu ve výši 116,6 miliard Kč.

Přijaté transfery jsou fiskálně důležitější pro rozpočty obcí a krajů, jak potvrzují jejich výše uvedené výnosy. Rozpočty obcí a krajů tedy na tento druh příjmů spoléhají téměř ze 35 %²⁰, zatímco ve státním rozpočtu tvoří pouze 5 % veškerých příjmů [1].

Obrázek 5.12: Vývoj výnosu dotací v rozpočtech obcí a krajů v letech 1999 – 2009 (v mld. Kč)

Zdroj: MF ČR

²⁰ Tento údaj je pouze orientační, v různých obcích a krajích může být tento podíl nižší nebo vyšší.

5.4 Srovnání fiskálního významu jednotlivých veřejných příjmů ve státním rozpočtu a v rozpočtech obcí a krajů.

V předchozím popisu jednotlivých veřejných příjmů a jejich významu se v některých případech ukázalo, že některé příjmy mají v různých rozpočtech odlišný fiskální význam. Jednotlivé rozpočty se starají o jiné veřejné služby, mají jiné funkce, a tak také bude jiná celková bilanční suma, ale i druhy příjmů, které do nich plynou [1, s. 135]. Je tedy nutno na tyto odlišnosti poukázat a udělat si představu o tom, jaké druhy a v jaké výši veřejných příjmů do veřejných rozpočtů plynou.

5.4.1 Daňové příjmy

- *daň z příjmu fyzických osob*: v roce 2009 činil celkový výnos ve státním rozpočtu 85,7 miliard Kč, což představuje 10,3 % na celkových daňových příjmech. V rozpočtech obcí a krajů byl celkový výnos 41,7 miliard Kč, tedy 21,3 % celkových daňových příjmů v rozpočtech obcí a krajů.
- *daň z příjmu právnických osob*: celkový výnos ve státním rozpočtu činil v roce 2009 83,3 miliard Kč, což představuje 10,9 % celkových daňových příjmů. V rozpočtech obcí a krajů byl výnos ve výši 43,8 miliard Kč, což představuje 24,3 % veškerých daňových příjmů.
- *majetkové daně*: v roce 2009 činil výnos ze všech majetkových daní ve státním rozpočtu 8 miliard Kč, což představuje 1 % daňových příjmů, v rozpočtech obcí a krajů byl výnos z majetkových daní 6,3 miliard Kč, což představuje 3,5 % celkových daňových příjmů.
- *příspěvky na sociální zabezpečení*: výnos z těchto daní činil ve státním rozpočtu v roce 2009 celkem 347, 7 miliard Kč, tedy 41,7 % veškerých daňových příjmů, do rozpočtů obcí a krajů tyto daně neplynou.
- *daň z přidané hodnoty*: v roce 2009 činil tento výnos ve státním rozpočtu celkem 176,7 miliard Kč, což je 21,2 % z celkových daňových příjmů. V rozpočtech obcí a krajů bylo na této dani vybráno celkem 76 miliard Kč, což je tedy 42,2 % veškerých daňových příjmů.
- *spotřební daně a cla*: celkem bylo na těchto daních v roce 2009 inkasováno do státního rozpočtu 123,8 miliard Kč, což činí 14,9 % celkových daňových příjmů, do municipálních rozpočtů plynulo z těchto daní 12,4 miliard Kč, což je 6,9 % celkových daňových příjmů.

Celkový podíl daňových příjmů ve státním rozpočtu je tedy 85,4 % veškerých příjmů. V rozpočtech obcí a krajů činí celkový podíl daňových příjmů 45,5 % celkových příjmů. Pro státní rozpočet tedy představují daňové příjmy nejpodstatnější část všech příjmů. U rozpočtů obcí a krajů je tento podíl výrazně nižší.

5.4.2 Nedaňové příjmy

Celkový výnos všech druhů nedaňových příjmů činil v roce 2009 ve státním rozpočtu 29,2 miliard Kč, což představuje 3,2 % veškerých příjmů. U rozpočtů obcí a krajů byl výnos z nedaňových příjmů celkem 30,4 miliard Kč, což je 7,7 % veškerých příjmů. I když je u obou druhů rozpočtů výnos z nedaňových příjmů srovnatelný, lze pozorovat, že u rozpočtů obcí a krajů se nedaňové příjmy podílejí větší částí na všech příjmech než je tomu u státního rozpočtu.

5.4.3 Kapitálové příjmy

Ve státním rozpočtu činil celkový výnos ze všech druhů kapitálových příjmů v roce 2009 2,3 miliard Kč, což je 0,2 % veškerých příjmů. Do rozpočtů obcí a krajů plynulo v roce 2009 z kapitálových příjmů celkem 24,4 miliardy Kč, což představuje 3,5 % všech příjmů. Zde je situace podobná jako u nedaňových příjmů. U státního rozpočtu je podíl kapitálových příjmů zcela zanedbatelný, u rozpočtů obcí a krajů je tento podíl výrazně vyšší.

5.4.4 Dotace

Do státního rozpočtu plynulo v roce 2009 celkem 109,8 miliard Kč tohoto druhu příjmu, což je zhruba 11,2 % všech příjmů. Do rozpočtů obcí a krajů plynulo z dotací celkem 171,5 miliard Kč, což představuje 43,3 % všech příjmů. Zde je možno vypořádat značný rozdíl. Zatímco rozpočty obcí a krajů spoléhají na dotace téměř ze stejného podílu jako z daňových příjmů, u státního rozpočtu mají dotace mnohem menší význam.

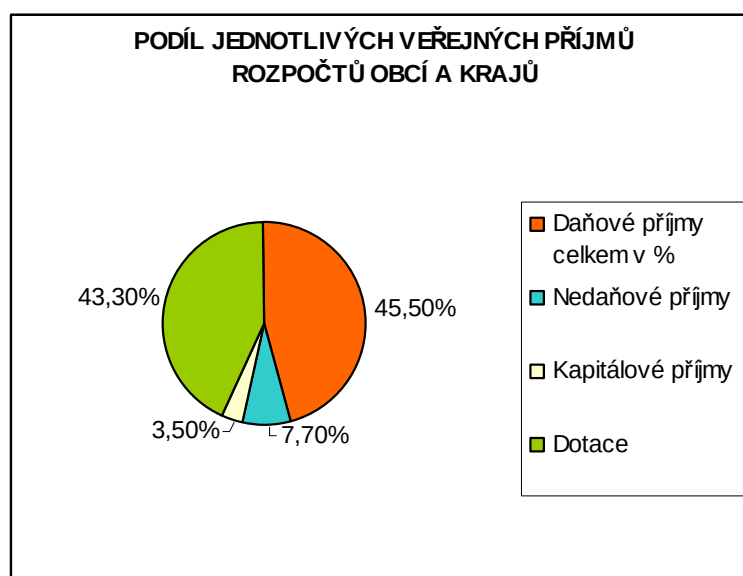
Tabulka 5.2: Příjmy různých úrovní veřejných rozpočtů v roce 2009

	Státní rozpočet	Rozpočty obcí a krajů
Celkové příjmy v miliardách Kč	974,3	396,3
Daňové příjmy celkem v %	85,40%	45,50%
DPFO	10,30%	23,10%
DPPO	10,90%	24,30%
majetkové daně	1%	3,50%
DPH	21,20%	42,20%
Spotřební daně a cla	14,90%	6,90%
Příspěvky sociálního zabezpečení	41,70%	0%
Nedaňové příjmy	3,20%	7,70%
Kapitálové příjmy	0,20%	3,50%
Dotace	11,20%	43,30%

Zdroj: MF ČR, vlastní výpočet

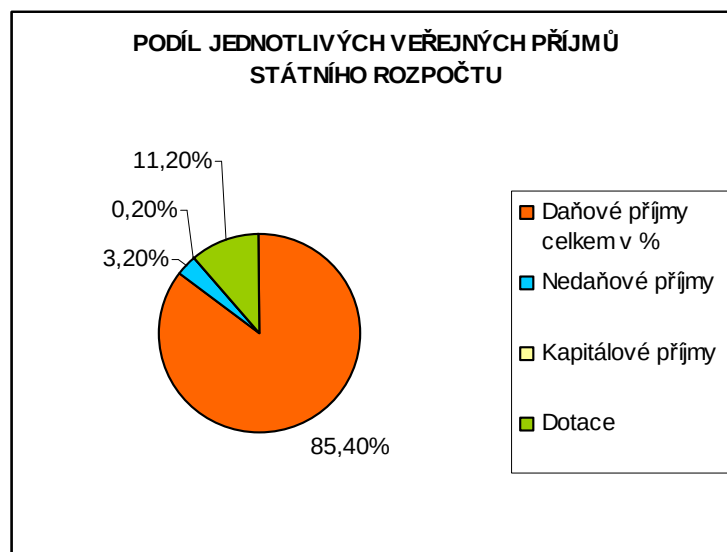
Z tabulky 5.2 je patrné, že fiskálně nejdůležitějším veřejnými příjmy jsou daňové příjmy v případě státního rozpočtu i v případě rozpočtů obcí a krajů. Nejméně fiskálně významné jsou kapitálové příjmy. U rozpočtů obcí a krajů je nutno vyzdvihnout význam dotací, které se podílí na celkových příjmech velmi významně. Rozdíly ve významu příjmů lze dobře pozorovat na obrázcích 5.13 a 5.14.

Obrázek 5.13: Struktura příjmů v rozpočtech obcí a krajů v roce 2009

Zdroj: MF ČR, vlastní výpočet

Obrázek 5.14: Struktura příjmů ve státním rozpočtu v roce 2009

Zdroj: MF ČR, vlastní výpočet

Jak se mění fiskální význam jednotlivých druhů veřejných příjmů v čase, dokládá tabulka 5.3, zachycující zastoupení jednotlivých druhů veřejných příjmů ve státním rozpočtu v letech 2005 – 2009, tabulka 5.4 zachycuje vývoj podílu jednotlivých veřejných příjmů v rozpočtech obcí a krajů.

Tabulka 5.3: Vývoj významu jednotlivých druhů veřejných příjmů ve státním rozpočtu v letech 2005 - 2009

	2005	2006	2007	2008	2009
Daňové příjmy	89,1 %	87 %	87,8 %	87,4 %	85,5 %
Nedaňové příjmy	3,0 %	2,7 %	2,3 %	2,6 %	3,0 %
Kapitálové příjmy	0,1 %	0,3 %	0,1 %	0,1 %	0,2 %
Dotace	7,8 %	10 %	9,8 %	9,9 %	11,3 %
Celkem (v mld. Kč)	866,4	923,1	1 025,8	1 063,9	974,6

Zdroj: MF ČR, vlastní výpočet

Tabulka 5.4: Vývoj významu jednotlivých druhů veřejných příjmů v rozpočtech obcí a krajů v letech 2005 - 2009

	2005	2006	2007	2008	2009
Daňové příjmy	50,4 %	48,1 %	50,5 %	51,5 %	45,5 %
Nedaňové příjmy	7,5 %	7,2 %	7,4 %	7,4 %	7,7 %
Kapitálové příjmy	4,1 %	4,5 %	3,5 %	4,1 %	3,6 %
Dotace	38 %	40,2 %	38,5 %	37,0 %	43,2 %
Celkem (v mld. Kč)	334,6	359,5	371,4	396,8	396,6

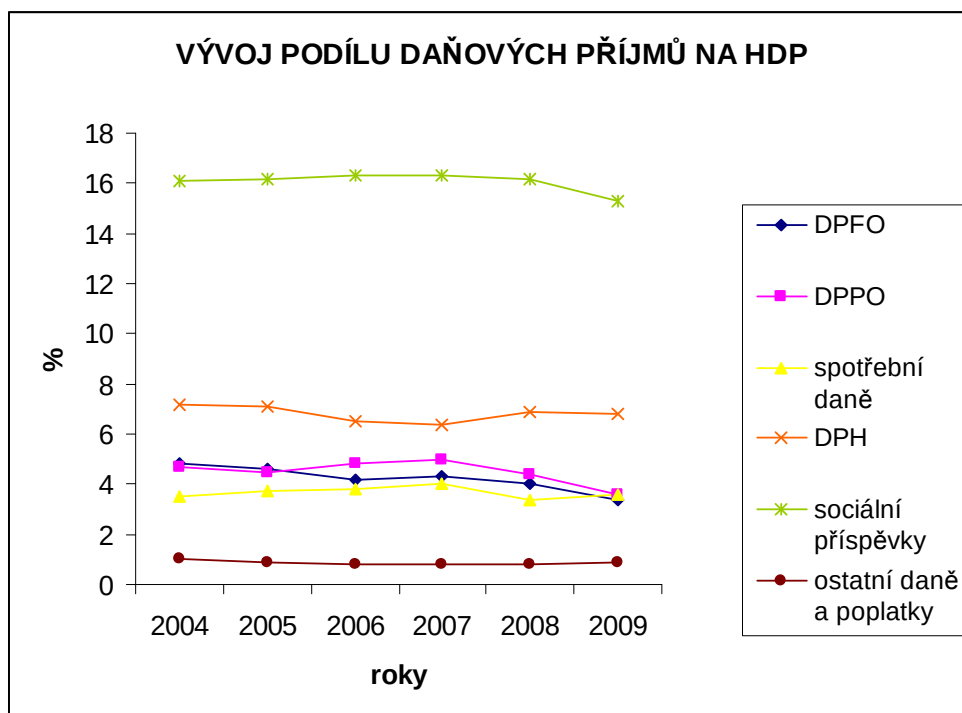
Zdroj: MF ČR, vlastní výpočet

5.5 Význam jednotlivých druhů veřejných příjmů z hlediska podílu na tvorbě HDP

V kapitole 4.3.2 byl popsán ukazatel daňová kvóta, který nám říká, jaký podíl na tvorbě HDP představují daňové příjmy. Právě daňové příjmy představují největší část všech příjmů podílejících se na tvorbě HDP. V roce 2009 činil podíl všech veřejných příjmů na tvorbě HDP 39,5 %, 33,6 % z tohoto podílu tvořily daňové příjmy, na ostatní příjmy veřejných rozpočtů tedy připadlo 5,8 % HDP. Oproti roku 2008 došlo k poklesu podílu daňových příjmů na tvorbě HDP především z důvodu dopadu ekonomické krize. K nárůstu došlo pouze u spotřebních daní. Z ostatních příjmů veřejných rozpočtů došlo k nárůstu na straně investičních dotací ze zdrojů Evropské unie.

Z jednotlivých druhů daňových příjmů se v roce 2009 na tvorbě HDP nejvýznamněji podílely příspěvky na sociální zabezpečení s 15,3 %. Zde oproti předchozím rokům došlo k poklesu. Druhým nejvýznamnější příjem pro tvorbu HDP byla daň z přidané hodnoty s podílem 6,8 %, zde lze rovněž zaznamenat pokles v porovnání s předchozími roky. Dále následovaly spotřební daně s podílem 3,6 %, daně z příjmu právnických osob rovněž s podílem 3,6 %. Daň z příjmu fyzických osob dosáhla podílu 3,4 %. Ostatní daně a poplatky tvořily pouze 0,9 % HDP. K nárůstu došlo pouze u spotřebních daní, obě daně z příjmu zaznamenaly pokles v porovnání s předchozími sledovanými roky. [17] Z grafu 5.15 je zřetelný výrazný rozdíl ve prospěch příspěvků na sociální zabezpečení, které představují nejvýznamnější daňový příjem nejen z hlediska podílu tvorby na HDP. Za povšimnutí také stojí výrazný pokles významu obou daní z příjmu v roce 2009 v porovnání s předchozími roky.

Obrázek 5.15: Vývoj podílu daňových příjmů na tvorbě HDP v letech 2004 – 2009

Zdroj: MF ČR

6. ZÁVĚR

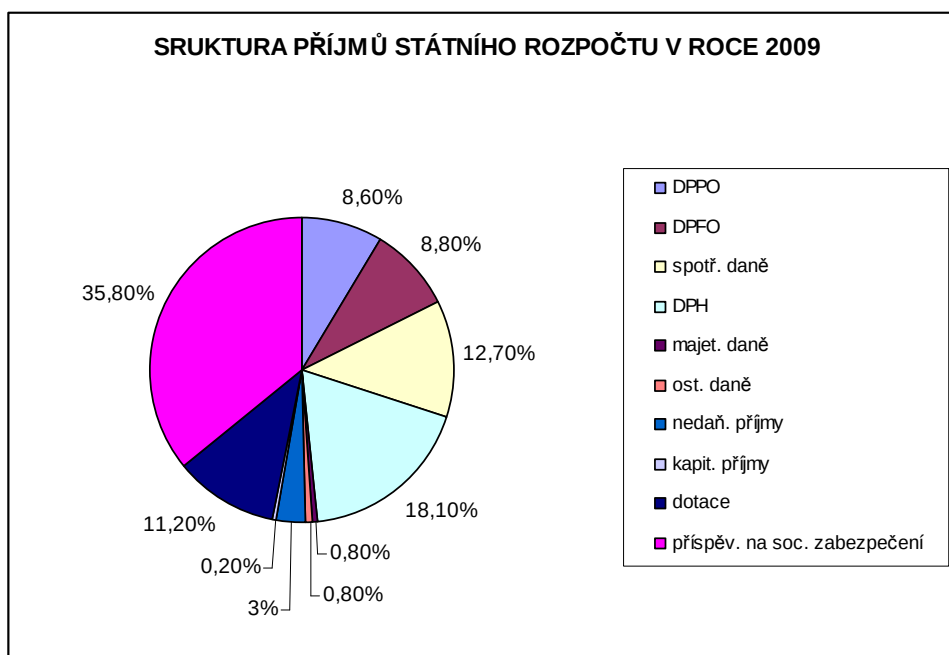
V předchozí kapitole jsou srovnány jednotlivé druhy veřejných příjmů z hlediska jejich výnosů v jednotlivých letech a podílu na tvorbě hrubého domácího produktu. Je zřejmé, že z těchto hledisek se význam jednotlivých druhů veřejných příjmů může v jednotlivých letech lišit, jejich výnosy ve veřejných rozpočtech mohou klesat či růst, může se v čase měnit jejich podíl na HDP. Existuje řada faktorů, která tyto změny ovlivňuje. Patří mezi ně stav ekonomiky, legislativní změny, platební schopnosti plátců daní aj. Lze však i přes tuto proměnlivost veřejných příjmů vysledovat jejich význam v různých veřejných rozpočtech a určit, které z nich představují významný zdroj příjmů a které naopak méně významné.

Pokud budeme mluvit o státním rozpočtu, tak fiskálně nejvýznamnějším veřejným příjmem v roce 2009 byly příspěvky na sociální zabezpečení, které se na celkových veřejných příjmech ve státním rozpočtu podílely 35,8 %, následuje daň z přidané hodnoty s podílem 18,1 %, třetím nejvýznamnějším příjmem jsou spotřební daně s podílem 12,7 %, následují přijaté dotace s podílem 11,2 %, dále daň z příjmu fyzických osob a právnických osob s podíly 8,8 % a 8,6 % z celkových příjmů státního rozpočtu. Další příjmy byly pouze doplňkové a na celkové sumě veřejných příjmů ve státním rozpočtu se podílely velmi málo. Patří mezi ně nedaňové příjmy, kapitálové příjmy, majetkové daně a ostatní daňové příjmy.

V rozpočtech obcí a krajů představoval v roce 2009 fiskálně nejvýznamnější druh veřejných příjmů přijaté dotace, které tvořily 42,9 % všech příjmů, následuje daň z přidané hodnoty s podílem 19,2 %, daň z příjmu právnických osob tvoří 11,1 % všech příjmů, daň z příjmu fyzických osob 10,6 %. Následují nedaňové příjmy s podílem 8 % a kapitálové příjmy, které tvořily 3,7 % všech příjmů v rozpočtech obcí a krajů. Méně významné byly spotřební daně a majetkové daně, nejméně významným veřejným příjmem byla skupina ostatních daní, jejichž podíl je zanedbatelný.

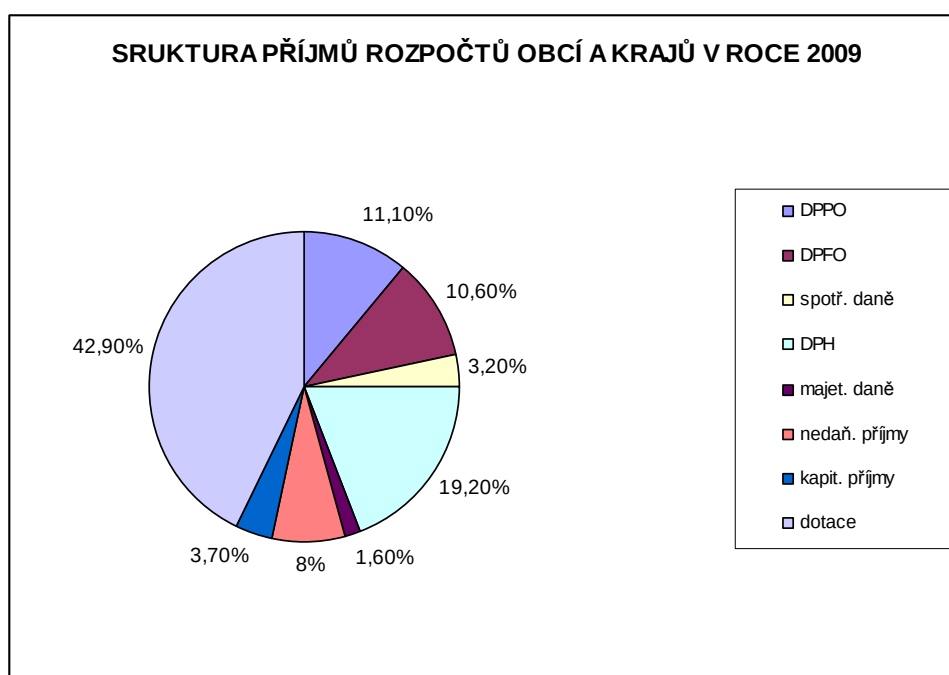
Význam různých druhů veřejných příjmů je tedy ve státním rozpočtu a v rozpočtech obcí odlišný, což dokládají obrázky 6.16 a 6.17, které zobrazují strukturu veřejných příjmů ve státním rozpočtu a rozpočtech obcí a krajů v roce 2009.

Obrázek 6.16: Struktura veřejných příjmů ve státním rozpočtu v roce 2009

Zdroj: MF ČR, vlastní výpočet

Obrázek 6.17: Struktura veřejných příjmů v rozpočtech obcí a krajů v roce 2009

Zdroj: MF ČR, vlastní výpočet

Veřejné příjmy a především daně mají primární úkol, kterým je naplnění veřejných rozpočtů a následně krytí veřejných výdajů. Aby tento požadavek byl zajištěn a jeho naplnění bylo dosaženo efektivně, probíhají od vzniku našeho státu daňové reformy. Ty představují systematické změny v daňovém systému, tak aby byly naplněny požadavky a cíle daňové politiky státu. Obecně mají daňové reformy několik možných cílů, kterými jsou: snižování míry daňové administrativy, zjednodušování daňových soustav, daňové reformy kladou důraz na zachování principu daňové spravedlnosti, upřednostňují nepřímé daně, které mohou lépe odolávat ekonomickým krizím a další.

První daňová reforma proběhla v roce 1993 po vzniku samostatné České republiky. Zásadní význam v rámci této reformy mělo zavedení spotřebních daní a daně z přidané hodnoty. Na nově transformující se tržní ekonomiku měl také významný vliv snížení sazby daně z příjmu právnických osob za účelem přilákání zahraničního kapitálu. Tato reforma měl ještě některé další cíle a ne všechny se podařilo naplnit.

Další daňové reformy probíhaly po roce 2000 a především po roce 2004, kdy Česká republika vstoupila do Evropské unie. V roce 2004 začaly probíhat reformy, které měly za cíl sjednotit daňové systémy ve státech Evropské unie. Došlo k přejetí zákona, který upravoval daň z přidané hodnoty a spotřební daně, došlo ke zvýšení sazeb u těchto daní a došlo tím také ke zvýšení jejich významu. Začal se tedy projevovat trend posílení významu nepřímých daní na úkor přímých. V dalších letech, především v roce 2005, probíhaly další změny v oblasti daní, které měly za cíle zvyšovat dále význam nepřímých daní, měly stabilizovat daňovou kvótu a postupně ji snižovat, měly také snížit pojistné na sociální zabezpečení a zavést některé daně na ochranu životního prostředí.

V roce 2008 začala významná fáze řady daňových reforem, které přinesly rozsáhlé změny v daňovém systému. Tyto změny se týkaly téměř všech druhů nejvýznamnějších daní. Došlo k zavedení rovné daně v případě daní z příjmu fyzických osob, bylo tedy odstraněno progresivní zdanění. Dále byla snížena sazba daně z příjmů právnických osob. U této daně však zároveň došlo k rozšíření daňového základu. Byla výrazně zvýšena spotřební daň na cigarety a tabákové výrobky, rovněž došlo ke zvýšení sazeb daně z přidané hodnoty. Byly zavedeny nové ekologické daně. Tato reforma měla za úkol plnit i další cíle, mezi které patří další snižování daňové kvóty, větší propojení mezi rozpočtovou a daňovou politikou, zachování daňové spravedlnosti ve smyslu zajištění rovných podmínek pro všechny daňové subjekty, zvýšení univerzálnosti

důchodových daní a další. V letech 2009 a 2010 tato reforma pokračovala, i přestože některé její cíle nejsou v tomto období dosud zcela ujasněné.

V současné době jsou v oblasti daní plánovány změny, které mají za cíle zjednodušit daňovou správu a administrativu, tak aby probíhalo vybírání daní efektivně a zároveň jednoduše, a tím se minimalizovaly daňové úniky. Mělo by se také pokračovat v procesu slučování a harmonizace daňových systémů členských států Evropské unie. Do budoucna se také počítá se změnami daní z příjmu a pojistného na sociální zabezpečení.

V současné době probíhá diskuse nad zvýšením DPH a zavedením jednotné sazby pro většinu výrobků a služeb v rámci plánované důchodové reformy současné vládní koalice. Snížená sazba DPH by platila pouze pro některé základní výrobky a produkty, jako jsou potraviny, léky, knihy nebo nové byty. V roce 2012 by se měla snížená sazba DPH ze současných 10 % zvýšit na 14 %. V roce 2013 by pak měla vstoupit v platnost jednotná sazba daně z přidané hodnoty 17,5 %. Původní myšlenka současné vlády bylo zavedení jednotné sazby ve výši 20 % na všechny výrobky a služby pouze s několika málo výjimkami, na které by platila snížená sazba DPH. Tento návrh se však již setkal s nesouhlasem řady ekonomických odborníků a některých politiků. Dle nich zvýšení daně z přidané hodnoty schodky rozpočtů v penzijních fondech, které představují zdroje výplaty důchodů, nepokryjí a pouze nepříznivě zasáhnou některé skupiny obyvatelstva.

Další současný problém představují deficity veřejných rozpočtů. Vážný problém pro českou ekonomiku představuje stále narůstající deficit státního rozpočtu. Vláda se snaží schodek státního rozpočtu i s ohledem na dopady hospodářské krize na naši ekonomiku řešit radikálními škrty v řadě oblastí. Dle názorů řady odborníků a politiků je však cesta ke snižování deficitu státního rozpočtu složitější, je nutno posoudit celou řadu oblastí na straně veřejných výdajů, tedy zejména sociální dávky, příspěvky na podporu stavebního spoření i zdravotní pojištění. Vláda se také zaměřuje na plánovanou penzijní reformu, která by měla postupem času řešit problémy ve veřejných financích. Důležitou roli by však také měly hrát změny na straně veřejných příjmů. Zde přichází v úvahu zvyšování daní, zejména těch nepřímých, tedy daně z přidané hodnoty a spotřebních daní. Jako další možnost se nabízí zvýšení stropů pro platby sociálního a zdravotního pojištění. Otázkou však je, za jak dlouho by se tyto případné změny ve veřejných rozpočtech projevíly a přinesly tedy zvýšení příjmové

stránky státního rozpočtu, neboť změny v legislativě daňových příjmů jsou časově náročné.

S deficitem se nesetkáme pouze u rozpočtu státního. V současné době je také trendem růst deficitů rozpočtů obcí a krajů. Roste tedy zadlužování obcí a měst. Jednotlivé obce či města většinou nedostatek finančních prostředků řeší půjčkami od bankovních institucí, u velkých měst se můžeme setkat s příjmy z místních obligací či dluhopisů. Lze předpokládat, že se bude zadlužování obcí a měst nadále prohlubovat. Otázkou tedy je, jak tomuto zadlužování efektivně bránit a snižovat ho. Zde se mohou možnosti řešení deficitů obcí a měst omezit kupříkladu na prodej majetku, další dluhové financování, či přijetí legislativy, která by dalšímu zadlužování místních rozpočtů zabránila. I deficiency rozpočtů obcí a krajů představují značný problém, protože zatěžují celou soustavu veřejných financí a zvyšují deficit všech veřejných rozpočtů. Tím také přispívají k růstu státního dluhu.

Jak je zmíněno výše, mohou změny související s daňovými reformami ovlivňovat a měnit význam jednotlivých veřejných příjmů pro veřejné rozpočty. Stejně tak může být příčinnou těchto změn ekonomická situace v České republice, tedy i stav státního rozpočtu a rozpočtů obcí a krajů.

7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- [1] Hamerníková, B., Maaytová, A. a kol. *Veřejné finance*. Praha: ASPI, 2007. 364 s.
- [2] Peková, J., *Veřejné finance – úvod do problematiky*. Praha: ASPI, 2008.
- [3] Strecková, Y., Malý, I., *Veřejná ekonomie pro školu i praxi*. Brno: Computer Press, 1998. 214 s. ISBN 80-7226-112-6
- [4] Ochrana, F., Pavel, J., Vítek, L., a kolektiv. *Veřejný sektor a veřejné finance*. Praha: Grada Publishing, 261 s. ISBN 9788024732282
- [5] Vančurová, A., Láchová, L. *Daňový systém 2010*. Praha: VOX a. s. 2010. 355 s. ISBN 978-80- 86324-86-9
- [6] Duben, R., *Ekonomie veřejného sektoru*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze. Fakulta managementu Jindřichův Hradec, 2000
- [7] Peková, J., Pilný, J., Jetmar, M., *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha: ASPI, 2008
- [8] Kubátová, E., *Daňová teorie a politika*. Praha: Eurolex Bohemia, 2000
- [9] Kubátová a kolektiv. *Moderní průvodce daňovým systémem*. Praha: Grada, 1994
- [10] Vančurová, A., Láchová, L. *Daňový systém 2006*. Praha: VOX a. s., 2006
- [11] Marval, J., *Daňová kvóta v ČR*. Centrum výzkumu konkurenční schopnosti české ekonomiky, 2006. [online] [2011 -2- 13]. Dostupné z: <http://is.muni.cz/do/1456/soubory/oddeleni/centrum/papers/wp2006-03.pdf>
- [12] Szarowská, I., *Vývoj daňové kvóty v České republice a Evropské unii*. Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné. Slezská univerzita v Opavě, 2006. [online] [2011-1-22]. Dostupné z: http://kvf.vse.cz/storage/1218123565_sb_szarowskirena.pdf
- [13] Nakladatelství ekonomické a právní literatury Ostrava. *Daňová kvóta*. [online][2010-12-17]. Dostupné z: http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=74&typ=r&levelid=da_062.htm
- [14] Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům. [online] [2010-12-12]. Dostupné z: http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/cds/Zakon243_2000Sb08.pdf

- [15] Vyhláška MF ČR č. 323/2002 Sb. o rozpočtové skladbě. [online] [2011-1-30]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/vyhlasky_1375.html?year=2002
- [16] Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. [online][2011-1-21]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/dph/>
- [17] Ministerstvo financí České republiky: Vývoj veřejných financí.[online] [2011-1-21]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ek_fiskalni_vyhledy_50591.html?year=2009
- [18] Ministerstvo financí České republiky: Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2005 - Zpráva k návrhu státního závěrečného účtu České republiky za rok 2005 – výsledky hospodaření státního rozpočtu. [online] [2011-2-5]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/SZU2005_C_pdf.pdf
- [19] Ministerstvo financí České republiky: Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2006 - Zpráva k návrhu státního závěrečného účtu České republiky za rok 2006 - výsledky hospodaření státního rozpočtu. [online] [2011-2-5]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/SZU2006_C_pdf.pdf
- [20] Ministerstvo financí České republiky: Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2007 - Zpráva k návrhu státního závěrečného účtu České republiky za rok 2007 - výsledky hospodaření státního rozpočtu. [online] [2011-2-5]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/SZU2007_C_pdf.pdf
- [21] Ministerstvo financí České republiky: Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2008 - Zpráva k návrhu státního závěrečného účtu České republiky za rok 2008 - výsledky hospodaření státního rozpočtu. [online] [2011-2-5]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/SZU2008_C_pdf.pdf
- [22] Ministerstvo financí České republiky: Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2009 - Zpráva k návrhu státního závěrečného účtu České republiky za rok 2009 - výsledky hospodaření státního rozpočtu. [online] [2011-2-5]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/SZU2009_C_pdf.pdf
- [23] Ministerstvo financí České republiky: Kvalita veřejných financí - vývoj příjmů a výdajů. [online] [2011-1-25] Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/konvergen_programy_31239.html?year=PRESENT
- [24] Eurostat newsrelease: EU tax ratio fell to 39,3% of GDP in 2008. 2010 [online] [2011 -1-16] Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/2-28062010-BP/EN/2-28062010-BP-EN.PDF
- [25] Kolektiv autorů. *Akademický slovník cizích slov*. Praha: Akademie věd České republiky. Ústav pro český jazyk. Academia Praha. 2001

Další internetové informační zdroje, které jsou v práci využity

- [26] ARISweb. Informační portál Ministerstva financí České republiky. Přehledy plnění veřejných rozpočtů. Dostupné z: <http://www.info.mfcr.cz/psp/>

8. SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 4.1: Složená daňová kvóta ve vybraných zemích EU v roce 2008 v % HDP	17
Obrázek 4.2: Vývoj složené daňové kvóty v České republice v letech 2001 – 2008 v % HDP	18
Obrázek 4.3: Daňový systém České republiky.....	19
Obrázek 4.4: Přímé daně v České republice.....	23
Obrázek 4.5: Nepřímé daně v České republice	24
Obrázek 5.1: Vývoj výnosu daně z příjmu fyzických osob v letech 2005 – 2009 (v mld. Kč)	29
Obrázek 5.2: Vývoj výnosu daní z příjmu právnických osob v letech 2005 – 2009 (v mld. Kč)	32
Obrázek 5.3: Vývoj výnosů daně z nemovitostí v letech 2005 - 2009.....	34
Obrázek 5.4: Podíl daní z příjmu na tvorbě HDP v letech 2004 - 2009.....	35
Obrázek 5.5: Vývoj výnosu daně z přidané hodnoty v letech 2005 – 2009 (v mld. Kč)	37
Obrázek 5.6: Vývoj výnosu spotřebních daní v letech 1999 – 2009 (v mld. Kč)	38
Obrázek 5.7: Vývoj výnosu cel v letech 1994 – 2009 (v mld. Kč)	39
Obrázek 5.8: Vývoj podílu sociálních příspěvků na HDP v letech 2004 – 2009.....	40
Obrázek 5.9: Vývoj výnosu z místních poplatků v rozpočtech obcí a krajů v letech 2005 – 2009 (v mld. Kč).....	41
Obrázek 5.10: Vývoj výnosu správních poplatků v letech 2005 – 2009 ve státním rozpočtu a v rozpočtech obcí a krajů (v mld. Kč).....	42
Obrázek 5.11: Vývoj výnosu kapitálových příjmů v letech 2005 – 2009 ve státním rozpočtu a v rozpočtech obcí a krajů (v mld. Kč).....	43
Obrázek 5.12: Vývoj výnosu dotací v rozpočtech obcí a krajů v letech 1999 – 2009 (v mld. Kč).....	44
Obrázek 5.13: Struktura příjmů v rozpočtech obcí a krajů v roce 2009.....	47
Obrázek 5.14: Struktura příjmů ve státním rozpočtu v roce 2009	48

Obrázek 5.15: Vývoj podílu daňových příjmů na tvorbě HDP v letech 2004 – 2009 ..	50
Obrázek 6.16: Struktura veřejných příjmů ve státním rozpočtu v roce 2009.....	52
Obrázek 6.17: Struktura veřejných příjmů v rozpočtech obcí a krajů v roce 2009.....	52

9. SEZNAM TABULEK

Tabulka 5.1: Vývoj sazby daně z příjmu právnických osob	31
Tabulka 5.2: Příjmy různých úrovní veřejných rozpočtů v roce 2009	47
Tabulka 5.3: Vývoj významu jednotlivých druhů veřejných příjmů ve státním rozpočtu v letech 2005 - 2009.....	48
Tabulka 5.4: Vývoj významu jednotlivých druhů veřejných příjmů v rozpočtech obcí a krajů v letech 2005 - 2009	49